

LA/Rolf Storsjö

14.2.1991

Työeläkelaitoksille

YKSITYISTEN AMMATILLISTEN OPPILAITOSTEN HENKILÖKUNNAN ELÄKETURVA

Yleiskirjeessä A 2/90 on käsitelty yksityisten ammatillisten oppilaitosten henkilökunnan eläketurvan määräytymistä 1.1.1990 lukien. Tuolloin tuli voimaan laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 29 §:n muuttamisesta (1374/89). Sen mukaan ammatillista peruskoulutusta antavan yksityisen oppilaitoksen henkilökunnan eläketurva määräytyy samojen säännösten mukaan kuin valtion palveluksessa olevalla henkilöllä. Yksityisten ammatillisten erikoisoppilaitosten henkilökunnan eläketurva säädettiin kokonaisuudessaan järjestettäväksi TEL-vakuutuksella.

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:ää muutettiin 1.1.1991 alkaen (764/90). Sen mukaan ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista on säädetty erikseen.

Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista (760/90) tuli voimaan 1.1.1991. Sen mukaan ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset ovat ammatillisia oppilaitoksia. Lain 20 §:n mukaan yksityisen aikuiskoulutuskeskuksen palveluksessa olevan henkilökunnan eläkeoikeudesta on voimassa mitä TEL:ssä on säädetty.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

LIITTEET

Laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta (764/90)
Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista (760/90)
HE 12/90

N:o 764

Laki

ammattillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 31 päivänä elokuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä heinäkuuta 1989 annetulla lailla (673/89), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista
säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1991.

Helsingissä 31 päivänä elokuuta 1990

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Anna-Liisa Kasurinen*

N:o 760

Laki

ammattillisista aikuiskoulutuskeskuksista

Annettu Helsingissä 31 päivänä elokuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus

Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, jäljempänä aikuiskoulutuskeskus, on ammattikasvatushallituksen alainen ammatillinen oppilaitos.

Aikuiskoulutuskeskuksen tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista aikuiskoulutusta ja sitä tukevaa muuta koulutusta. Aikuiskoulutuskeskuksessa voidaan järjestää myös ammatillista aikuiskoulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa.

2 §

Ammatillinen aikuiskoulutus

Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan tässä laissa aikuiskoulutuksena annetta-

vaa ammatillista peruskoulutusta sekä jatkokoulutusta ja täydennyskoulutusta.

Aikuiskoulutuksena annettava ammatillinen peruskoulutus on ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87) tarkoitettua ammatillista peruskoulutusta tai siihen rinnastettavaa muuta ammatillista peruskoulutusta.

Jatkokoulutus ja täydennyskoulutus rakentuvat ammatilliselle peruskoulutukselle tai työssä hankitulle ammattitaidolle. Jatkokoulutukseen kuuluu myös ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 18 §:ssä tarkoitettu jatkolinjoina järjestettävä koulutus sekä täydennyskoulutukseen myös samassa pykälässä tarkoitettu kursseina järjestettävä koulutus.

3 §

Aikuiskoulutuskeskuksen talouden perusteet

Aikuiskoulutuskeskuksen ylläpito rahoitetaan pääasiassa viranomaisilta, yrityksiltä ja yhteisöiltä koulutuksesta sekä muusta toimin-

nasta saaduilla tuloilla. Aikuiskoulutuskeskus päättää itse toimintansa hinnoittelusta. Sille myönnettävästä valtionavustuksesta, erityisavustuksesta ja toiminta-avustuksesta säädetään jäljempänä.

Aikuiskoulutuskeskusta ei saa ylläpitää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

4 §

Ylläpitämislupa

Aikuiskoulutuskeskusta voi ylläpitää valtioneuvoston luvalla kunta tai kuntainliitto taikka suomalainen rekisteröity yhteisö tai säätiö. Ylläpitämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että oppilaitos on koulutustarpeen vaatima. Valtioneuvosto voi tarvittaessa asettaa ylläpitäjälle tätä kuultuaan koulutusvelvoitteita. Valtioneuvosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa luvan tai muuttaa sitä, jos koulutustarpeen muutokset sitä edellyttävät tai jos aikuiskoulutuskeskus ei täytä asetettuja velvoitteita.

Aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitämisoikeuden saa luovuttaa toiselle valtioneuvoston luvalla.

2 luku

Hallinto, henkilöstö ja opiskelijat

5 §

Johtosääntö

Aikuiskoulutuskeskuksella on johtosääntö. Johtosäännössä määrätään toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta ja muista asioista siten kuin asetuksella säädetään. Johtosäännön hyväksyy johtokunta. Yksityisen aikuiskoulutuskeskuksen johtosäännön vahvistaa lääninhallitus ja kunnallisen aikuiskoulutuskeskuksen kunnanvaltuusto tai liittovaltuusto.

6 §

Hallintoelimet

Aikuiskoulutuskeskuksessa on ylläpitäjän asettama johtokunta, joka johtaa ja valvoo oppilaitoksen toimintaa. Johtokunnan kokoonpanosta säädetään tarvittaessa asetuksella. Oikeudesta olla läsnä johtokunnan kokouksessa säädetään asetuksella ja määrätään johtosäännössä.

Aikuiskoulutuskeskuksessa on rehtori, jonka tehtävänä on johtokunnan alaisena johtaa aikuiskoulutuskeskuksen toimintaa.

Rehtori ja johtokunnan jäsenet toimivat tehtävässään virkavastuulla.

Aikuiskoulutuskeskuksessa on opettajien, muun henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteistyötä varten oppilaitostoimikunta, josta määrätään tarkemmin johtosäännössä.

7 §

Henkilöstö

Aikuiskoulutuskeskuksessa on rehtorin lisäksi työsopimussuhteisia opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Rehtorin ja tarvittaessa opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella.

8 §

Opiskelijaksi ottaminen

Opiskelijaksi ottamisesta säädetään ja määrätään erikseen.

9 §

Todistusten antaminen

Ammattikasvatushallitus myöntää hakemuksesta aikuiskoulutuskeskukselle luvan määräajaksi tai toistaiseksi antaa todistuksia 2 §:ssä tarkoitetun peruskoulutuksen suorittamisesta luvassa mainitulla koulutusallalla.

Todistusten antamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

3 luku

Valtion rahoitus

10 §

Valtionavustus perustamiskustannuksiin

Aikuiskoulutuskeskukselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa valtionavustusta toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin tai uudelleenjärjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää enintään 33 prosenttia avustuksen kohteeksi hyväksytyyn hankkeen laskennallisista kustannuksista.

Valtionavustuksen saamiseksi tarpeellisista selvityksistä säädetään asetuksella.

Aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksiin myönnettyyn valtionavustukseen sovelletaan, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain, jäljempänä valtionosuuslaki, 23—25 §:ssä on säädetty.

11 §

Erityisavustus

Aikuiskoulutuskeskukselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa aikuiskoulutuskeskukselle välttämätöntä hankintaa tai hanketta varten erityisavustusta, jos se on tarpeen hankinnan tai hankkeen erityisen kalleuden vuoksi.

12 §

Toiminta-avustus

Aikuiskoulutuskeskukselle myönnetään toiminta-avustusta, jonka perusteet valtioneuvosto määrää toteutuneiden käyttökustannusten pohjalta. Käyttökustannuksiin ei lueta toimitilojen vuokrista, toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin, uudelleenjärjestämiseen tai ylläpitoon otettujen lainojen korkomenoista, opiskelijoiden opintososiaalisista eduista eikä hotelli-, ravintola-, rakennus- taikka näihin rinnastettavasta liiketoiminnan luonteisesta toiminnasta aiheutuneita kustannuksia.

Toiminta-avustuksen saamiseksi tarpeellisista selvityksistä säädetään asetuksella.

Milloin aikuiskoulutuskeskuksen toiminnassa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä, eikä korjausta ole asetetussa määräjassa tapahtunut, toiminta-avustuksen suorittaminen voidaan keskeyttää.

13 §

Valtion rahoituksesta päättävä viranomainen

Valtionavustuksen myöntämisestä perustamiskustannuksiin päättää opetusministeriö.

Erityisavustuksen ja toiminta-avustuksen myöntämisestä sekä toiminta-avustuksen suorittamisen keskeyttämisestä päättää ammattikasvatushallitus.

14 §

Suhde valtionosuuslakiin

Tässä laissa säädettyyn valtion rahoitukseen ei sovelleta valtionosuuslakia muissa kuin 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

15 §

Opiskelijoiden opintososiaaliset edut

Opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen tai jatkolinjoina järjestettävään koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla oppilaitos antaa samat opintososiaaliset edut kuin vastaavaan aikuiskoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla annetaan ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annetun lain (498/83) mukaan. Tästä aiheutuneet kustannukset maksetaan oppilaitokselle valtion tulo- ja menoarviossa opetusministeriön pääluokkaan varatuista määrärahoista.

16 §

Opiskelijan kotikunnan korvaus

Aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettyyn opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjoina annettavaan koulutukseen osallistuvan opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvauksen valtiolle. Korvauksesta on voimassa, mitä ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 17 §:ssä on säädetty.

Oppilaan kotikunnalla tarkoitetaan kuntaa, jossa opiskelijalla on väestökirjalaisissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka kunkin kalenterivuoden alussa.

17 §

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännösten soveltaminen

Aikuiskoulutuskeskuksiin sovelletaan seuraavia ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännöksiä:

1) 19 §:n säännöksiä aikuiskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspituudesta;

2) 20 §:n säännöksiä opetussuunnitelmista;

3) 23 §:n säännöksiä opiskelijan velvollisuuksista, kuitenkin niin, että aikuiskoulutuskeskuksen opiskelija voidaan erottaa enintään kahden kuukauden määräajaksi tai pysyvästi; sekä

4) 39 §:n säännöksiä salassapitovelvollisuudesta ja tietojensaantioikeudesta.

Muutoksenhausta tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyyn päätökseen on soveltuvin osin voimassa, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 40 §:ssä on säädetty.

18 §

Kokeilutoiminta

Aikuiskoulutuskeskuksen kokeilutoiminnassa voidaan poiketa opetusjärjestelyjen osalta tämän lain säännöksistä sen mukaan kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla opetusministeriö tarvittaessa määrää.

19 §

Nimen käyttö

Ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen nimitystä saadaan käyttää vain tässä laissa tarkoitusta oppilaitoksesta.

Helsingissä 31 päivänä elokuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

20 §

Eläketurva

Kunnallisen aikuiskoulutuskeskuksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on säädetty erikseen.

Yksityisen aikuiskoulutuskeskuksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä on voimassa, mitä työntekijän eläkelaisissa (395/61) on säädetty.

21 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 luku

Voimaantulosäännökset

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimiin.

Ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta aikuiskoulutuskeskuksiksi säädetään erikseen.

Ministeri *Anna-Liisa Kasurinen*

Hallituksen esitys Eduskunnalle ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista. Aikuiskoulutuskeskukset korvaisivat työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetut, lähinnä työllisyyskoulutusta antavat ammatilliset kurssikeskukset. Ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi säädettäisiin erillinen laki, jota koskeva ehdotus sisältyy myös tähän esitykseen. Samalla ehdotetaan tarkistettavaksi ammatillisista oppilaitoksista annettua lakia, ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annettua lakia sekä ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta annettua lakia. Työllisyyskoulutuksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi.

Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset olisivat ammattikasvatushallituksen alaisia ammatillisia oppilaitoksia. Niiden keskeisenä tehtävänä olisi tarjota ja järjestää ammatillista aikuiskoulutusta ja sitä tukevaa muuta koulutusta.

Ammatillista aikuiskoulutuskeskusta voisi ylläpitää valtioneuvoston luvalla kunta tai kuntainliitto taikka suomalainen rekisteröity yhteisö tai säätiö. Ylläpitämisluvan myöntäminen edellyttäisi, että aikuiskoulutuskeskus on koulutustarpeen vaatima.

Aikuiskoulutuskeskus rahoittaisi toimintansa pääasiassa järjestämästään koulutuksesta ja muusta toiminnasta saamallaan tuloilla. Se myisi koulutusta viranomaisille, erityisesti työvoimahallinnolle ja opetushallinnolle, sekä myös työnantajille, yrityksille ja yhteisöille. Aikuiskoulutuskeskuksella olisi varsin suuri toimintavapaus talouttansa koskevista asioista. Se päättäisi koulutuksensa ja muun toimintansa hinnoittelusta.

Ylläpitäjälle voitaisiin myöntää valtionavustusta aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksia varten. Käyttökustannuksiin myönnettäisiin vuosittain toiminta-avustusta, jonka perusteet valtioneuvosto määräisi. Lisäksi erityisen kallista hankintaa varten voitaisiin tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa myöntää erityisavustusta.

Ammatillisten kurssikeskusten muuttumista aikuiskoulutuskeskuksiksi koskevassa laissa säädettäisiin muun muassa oppilaitoksen hallinnosta siirtymävaiheen aikana, ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa aloitetun koulutuksen loppuun saattamisesta sekä henkilöstön asemasta. Vuoteen 1995 asti ja eräissä tapauksissa sen jälkeenkin aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle suoritettaisiin valtionavustusta toimitiloista aiheutuviin vuokratukustannuksiin. Epäedullisista vuokratiloista luopumista tuettaisiin myöntämällä avustusta uusien toimitilojen hankkimista varten. Ne valtion omistamat koulutusta varten tarpeelliset kiinteistöt, jotka olisivat uuden lainsäädännön tullessa voimaan ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten pysyvissä käytössä, luovutettaisiin korvauksetta ylläpitäjälle.

Uudistuksesta valtiolle aiheutuvat vuosittaiset menot eivät lisääntyisi merkittävässä määrin. Valtion omistamien kiinteistöjen ja kaluston luovuttaminen aikuiskoulutuskeskusten ylläpitäjille vähentäisi valtion varallisuutta noin 650 miljoonalla markalla.

Tähän esitykseen liittyy samanaikaisesti eduskunnalle annettu esitys työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskevaksi laiksi.

Esityksessä ehdotetut säädökset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ ..	1	1.2. Laki ammatillisten kurssikeskusten muuttamisesta ammatilliseksi aikuiskoulutuskeskuksiksi	19
YLEISPERUSTELUT	3	1.3. Laki ammatillisista oppilaitoksista	23
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	1.4. Laki ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta	23
1.1. Taustaa	3	1.5. Laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta	23
1.2. Tavoitteet ja keinot	3	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	23
2. Ehdotus	4	3. Voimaantulo	23
2.1. Rahoitusvastuu	4	LAKITEKSTIT	24
2.2. Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten muodostaminen	5	1. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista ..	24
2.3. Ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen talouden perusteet	5	2. Laki ammatillisten kurssikeskusten muuttamisesta ammatilliseksi aikuiskoulutuskeskuksiksi ..	27
2.4. Tutkintojärjestelmän kehittäminen	5	3. Laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta	30
3. Nykyinen tilanne	6	4. Laki ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	30
3.1. Lainsäädäntö	6	5. Laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	31
3.2. Käytäntö	6	LIITE	32
4. Asian valmistelu	8	Rinnakkaistekstit	32
4.1. Valmisteluelimet	8	4. Laki ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	32
4.2. Lausunnot	8	5. Laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	32
5. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	8		
6. Esityksen taloudelliset vaikutukset	9		
7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10		
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11		
1. Lakiehdotusten perustelut	11		
1.1. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista	11		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Taustaa

Esitys liittyy yhdessä työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskevan hallituksen esityksen kanssa osana laajempaan ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämissuunnitelmaan. Sen tavoitteet valtioneuvosto on määritellyt 5 päivänä maaliskuuta 1987 antamallaan periaatepäätöksellä ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoituksen suunnitteluperiaatteista sekä 24 päivänä maaliskuuta 1988 antamallaan periaatepäätöksellä ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämisestä.

Elinkeino- ja ammattirakenteen muutosten seurauksena työvoiman määrälliset suhteet eri toimialojen välillä muuttuvat jatkuvasti. Viime vuosina ovat voimistuneet erityisesti toimialojen sisäiset muutokset.

Nämä rakennemuutokset tuntuvat muuttuneina ammattitaitovaatimuksina. Muutokset kohdistuvat entistä selvemmin myös toimihenkilöihin ja jopa johtotehtävissä oleviin. Hyvänkin ammatillisen peruskoulutuksen omaavat joutuvat vaihtamaan ammattia ja hankkimaan lisäkoulutusta.

Työvoiman määrä maassamme on noin 2,5 miljoonaa. Vuodesta 1970 vuoteen 1985 työikäisen väestön määrä kasvoi noin 300 000 henkilöllä. Työvoiman tarjonta kasvoi tätäkin enemmän lähinnä sen takia, että naisten siirtyminen kotitaloudesta työvoimaan lisääntyi voimakkaasti. Seuraavan 15-vuotiskauden aikana työikäisen väestön määrä kasvaa enää vain noin 80 000 henkilöllä. On todennäköistä, että muun muassa eläkejärjestelyjen vuoksi työvoiman kasvu jää tätäkin pienemmäksi.

Vuoden 2000 jälkeen sekä työikäisen väestön määrä että työvoiman tarjonta vähenevät. Uutta ammattitaitoa ei ole enää saatavissa pelkästään nuorisoikaluokista, vaan sitä on enenevässä määrin hankittava työelämässä jo olevia kouluttamalla.

Työvoiman keski-ikä kohoaminen todennäköisesti vähentää työvoiman alueellista liikkuvuutta. Vanhemmat työntekijät eivät ole yhtä valmiita kuin nuoret siirtymään työn mukana toiselle paikkakunnalle, koska he ovat nuoria

enemmän taloudellisesti ja sosiaalisesti sidoksissa asuinympäristöönsä.

Ilmeisesti myös halukkuus ammatilliseen liikkuvuuteen ja sen edellyttämään koulutukseen on vanhemmilla työntekijöillä nuoria ikäluokkia pienempi. Halu uuden ammatin opeteluun vähenee sitä mukaa kuin eläkkeelle siirtyminen lähenee. Aikuisopiskelijain koulutushalukkuuden lisääntyminen edellyttää aikaisempaa voimakkaampaa panostusta opiskeluaikaisen toimeentulon järjestämiseen sekä aikuisille soveltuvien joustavien opiskelujärjestelyiden luomiseen.

1.2. Tavoitteet ja keinot

Rakennemuutoksesta ja työelämän muusta kehityksestä johtuen entistä useampi aikuinen on ammatillisen koulutuksen tarpeessa. Koulutustarpeet vaihtelevat muutaman päivän kursista vuosia kestäväan koulutukseen. Työelämän ja muun yhteiskunnan nopean kehityksen vuoksi aikuiskoulutuksen pitäisi jatkuvasti uudistua.

Laajin ammatillisen aikuiskoulutuksen muoto on yksityisten ja julkisten työnantajien kustantama henkilöstökoulutus. Työntekijän mahdollisuudet ammattitaidon säilyttämiseksi välttämättömän henkilöstökoulutuksen saantiin vaihtelevat kuitenkin työpaikoittain ja työntekijäryhmittäin.

Omaehtoista koulutusta tarjotaan niille, jotka eivät henkilöstökoulutuksena saa tarpeelliseksi katsomaansa koulutusta, tai jotka haluavat itse varautua työelämän nopeasta kehityksestä aiheutuviin muutoksiin. Lisäksi tätä koulutusta tarvitsevat ne, jotka henkilökohtaisista syistä haluavat vaihtaa työalaansa tai edetä urallaan.

Henkilöstökoulutus ja omaehtoinen koulutus eivät kuitenkaan tyydytä kaikkea aikuiskoulutuksen tarvetta. Tarvitaan myös työvoimapolitiittisia toimenpiteitä, jotka aikuiskoulutuksen avulla edistävät työttömien pysyvää työllistymistä tai vähentävät mahdollisuutta joutua työttömäksi. Työvoimapolitiittisesti on eräissä tapauksissa perusteltua tukea myös yritysten henkilöstökoulutusta tilanteissa, joissa työnantajan mahdollisuudet työn tarjoamiseen tai ammattitaitoisen työvoiman saantiin ovat

uhattuina. Edellä kuvattua ammatillisen aikuiskoulutuksen tehtävää on toteutettu työllisyyskoulutuksena.

Valtioneuvosto on ottanut kantaa mainittujen koulutusmuotojen kehittämiseen alussa mainituilla periaatepäätöksillään. Niillä pyritään selkiyttämään ammatillisen aikuiskoulutuksen eri muotojen rahoitusvastuuta sekä liisäämään koulutustarjonnan joustavuutta erottamalla koulutuksen järjestämisvastuu rahoitusvastuusta ja ohjaamalla rahoitus pääsääntöisesti kysynnän kautta koulutusta tarjoaville laitoksille.

Työnantaja vastaa valtioneuvoston periaatepäätösten mukaan henkilöstökoulutuksesta aiheutuvista kustannuksista. Valtio tukee kuitenkin pienyritysten henkilöstökoulutusta asianomaisen ministeriön pääluokkaan otettavalla määrärahalta. Valtio osallistuu myös yritysten omistamien ammatillisten erikoisoppilaitosten kustannuksiin.

Omaehtoisien ammatillisen aikuiskoulutuksen kustannuksiin osallistuvat valtio ja kohtuullisella osuudella koulutettava itse sekä pitkäkestoisessa koulutuksessa myös opiskelijan kotikunta. Työllisyyskoulutus kustannetaan edelleenkin valtion varoista työministeriön pääluokkaan otettavilla varoilla.

Opetushallinnon päätehtäväksi jää edellä tarkoitettujen koulutuspalvelujen saatavuuden varmistaminen ja koulutuksen tasosta huolehtiminen.

Esitetyllä maksullisella toiminnalla saavutetaan monia etuja. Ensinnäkin koulutusta ostavien työnantajien ja viranomaisten tarpeet tulevat nykyistä paremmin huomioon otetuiksi koulutustarjonnassa, koska sen on sopeuduttava nopeasti ja tehokkaasti koulutuksen kysyntään ja siinä tapahtuviin muutoksiin. Toiseksi päätökset koulutuksen aloittamisesta, laajentamisesta, supistamisesta ja lopettamisesta voidaan tehdä nopeasti paikallisella tasolla. Kolmanneksi koulutusta tarjoavien oppilaitosten mahdollisuudet oman toimintansa kehittämiseen paranevat, koska siitä aiheutuvat kustannukset voidaan sisällyttää koulutuksesta perittävään hintaan. Neljänneksi koulutuksen ostajan käytettävissä on nykyistä laajempi ja monipuolisempi koulutustarjonta. Viidenneksi koulutusta tarjoavien laitosten välille syntyvän kilpailutilanteen avulla voidaan ylläpitää kohtuullista taloudellisuutta ja opetuksen tasoa ilman kallista ja yksityiskohtaista valvontaa. Kuu- denneksi ammatillinen aikuiskoulutus erottuu

omaksi hallinnolliseksi kokonaisuudekseen, johon voidaan soveltaa aikuiskoulutukselle ominaisia opetusmenetelmiä ja -järjestelyjä.

Valtioneuvoston periaatepäätösten pohjalta voidaan ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämistavoitteet kiteyttää kolmeen päätavoitteeseen: ensinnäkin tarvitaan entistä enemmän ja entistä monipuolisempaa ammatillista aikuis- koulutusta, toiseksi tarkoitettua koulutusta tarjoavien laitosten pitää pystyä vastaamaan nykyistä herkemmin ja tarkemmin koulutus- tarpeisiin ja niiden muutoksiin sekä kolman- neksi tarvitaan kattava ja nykyistä parempi toimeentuloturva aikuisopiskelijoille.

Edellä mainittujen tavoitteiden omaksumi- nen merkitsee aikuiskoulutuksen kaikenpuoli- sen joustavuuden lisäämistä. Muutokset koh- distuvat erityisesti nykyistä järjestelmää jäykis- tävien sidonnaisuuksien poistamiseen. Tällaisia ovat muun muassa työllisyyskoulutuksen kou- lutus- ja rahoitusvastuun kuuluminen samalle viranomaiselle sekä suoritetuista opinnoista an- nettujen todistusten tiivis sidonnaisuus oppilai- tosmuotoon.

2. Ehdotus

2.1. Rahoitusvastuu

Nykyisin työllisyyskoulutuksesta aiheutuvat kustannukset korvataan ammatillisen kurssi- keskuksen ylläpitäjälle valtion varoista. Toi- minta rahoitetaan opetusministeriön hallinnon- alan pääluokasta lukuun ottamatta työllisyys- koulutuksen koulutus- ja erityistukea, jotka maksetaan työministeriön pääluokasta. Työllis- yyskoulutusta suunnittelevat sekä työvoimavi- ranomaiset että ammattikasvatushallitus. Työ- voimahallinto määrittelee koulutustarpeet ja osoittaa opiskelijat. Ammattikasvatushallitus päättää koulutukseen käytettävistä määrära- hoista ja koulutuksen toteutuksesta.

Esitetty vastuunjako on osoittautunut käy- tännössä ongelmalliseksi. Varsinkin työvoima- hallinto on eri yhteyksissä esittänyt, etteivät ammatilliset kurssikeskukset mukaudu riittä- vän nopeasti työllisyystilanteen muutoksiin.

Esityksen seurauksena pääosa työllisyyskou- lutukseen valtion tulo- ja menoarviossa tarkoi- tetuista määrärahoista siirtyisi opetusministe- riön pääluokasta työministeriön pääluokkaan. Työvoimaviranomaiset voisivat hankkia koulu- tusta ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten li- säksi myös muista ammatillisista oppilaitoksis-

ta ja korkeakouluista. Koska ammatilliset kurssikeskukset saavat ilmeisesti pääosan tuloistaan tulevaisuudessakin työllisyyskoulutuksesta, niiden on nykyistä herkemmin otettava huomioon työhallinnon tarpeet. Lisäksi työvoimaviranomaiset voivat ostaa näitä palveluja pienissä tai suurissa erissä, mikä osaltaan lisää työllisyyskoulutuksen joustoa ja parantaa koulutukseen hakeutuvien valinnan mahdollisuuksia.

Rahoitusvastuun siirtyminen työministeriölle selkiyttää myös harjoitettavan työvoimapolitiikan keinojen oikeaa painottamista. Näin työministeriö joutuu nykyistä tarkemmin vertaamaan koulutuksen ja käytettävissään olevien muiden keinojen tehokkuutta.

2.2. Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten muodostaminen

Ammatilliset kurssikeskukset perustettiin 1970-luvun alkuvuosina työttömien ja työttömyysuhan alaisten henkilöiden kouluttamista varten. Tämän jälkeen niiden tehtäviin on lisätty palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa. Näiden toiminnasta on kuitenkin yhä noin 90 prosenttia työllisyyskoulutusta.

Myös ammatillisten oppilaitosten omaehtoinen aikuiskoulutus on kasvanut 1980-luvulla voimakkaasti. Nykyisin sen määrä on lähes yhtä suuri kuin työllisyyskoulutuksen, ja omaehtoinen koulutus kasvaa edelleen voimakkaasti lähivuosina. Työelämän koulutukselle asetamat vaatimukset ovat samat riippumatta siitä, koulutetaanko työttömiä tai omaehtoisesti koulutukseen tulevia. Näin ollen ei ole perusteltua, että periaatteessa samoihin tavoitteisiin tähtäävässä kahdessa koulutusmuodossa annettaisiin laadullisesti erilaista koulutusta.

Ammatillisista kurssikeskuksista muodostetaan ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia, jotka tulevaisuudessa tarjoavat nykyisen työllisyyskoulutuksen lisäksi myös henkilöstökoulutusta ja omaehtoista ammatillista aikuiskoulutusta. Nimikettä muuttamalla pyritään muuttamaan ammatillisten kurssikeskusten pelkästään työllisyyskoulutukseen liittyvää kuvaa. Samasta syystä aiemmin mainitussa, työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskevassa hallituksen esityksessä korvataan nykyinen työllisyyskoulutus-termi termillä työvoimapolitiittinen aikuis-koulutus.

2.3. Ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen talouden perusteet

Ammatillisten kurssikeskusten toiminta rahoitetaan valtion varoilla. Toiminnan tuloksellisuuteen voidaan vaikuttaa säätelemällä myönnettävää määrärahaa ja valvomalla sen käyttöä. Vastuu toiminnan taloudellisuudesta ja tuloksellisuudesta on enemmän keskushallinnolla kuin kurssikeskuksella itsellään.

Ammatilliset kurssikeskukset muutettaisiin varsin itsenäisiksi ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi, joille on tärkeää, että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Tämän takia ne joutuvat tietyn siirtymävaiheen jälkeen vastaamaan toimitiloistaan aiheutuvista kustannuksista sekä välittömästi valtion niille lahjoittaman kaluston täydentämisestä ja uudistamisesta sekä opettajien ja muun henkilökunnan palkkauskuluista. Niiden on pystyttävä rahoittamaan toimintansa ja sen kehittäminen pääosin palveluittensa myynnistä saamallaan tuloilla.

Taloudellinen vastuu liittyy myös tarjottavien palvelujen laatuun. Jos se ei vastaa ostajan odotuksia, on ilmeistä, että palvelujen kysyntä vähenee. Muutos antaa ammatillisille aikuiskoulutuskeskuksille myös huomattavasti lisää toimintavapautta, koska yksityiskohtaista valvontaa ei tarvita.

2.4. Tutkintojärjestelmän kehittäminen

Nykyisin ammatillisessa aikuiskoulutuksessa koulutusalat ja todistuksenanto-oikeus määräytyvät oppilaitostyypeittäin. Todistuksia suoritetuista ammatillisten oppilaitosten tutkinnoista saavat antaa vain ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87) tarkoitetut oppilaitokset.

Ammatillisilla kurssikeskuksilla ei ole edellä tarkoitettua todistuksenanto-oikeutta. Pääosa työllisyyskoulutuksesta on toteutettu kurssikeskuksissa, ja tämä koulutus on suunniteltu irrallaan muusta ammatillisesta aikuiskoulutuksesta. Näin ammatilliseen aikuiskoulutukseen on muodostunut kaksi rinnakkaista koulutusjärjestelmää.

Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset saisivat tietyn edellytyksin oikeuden antaa todistuksia suoritetuista tutkinnoista. Samalla ammatillisen peruskoulutuksen tutkintojärjestelmää on tarkoitus kehittää siten, että tutkinnot

jakautuisivat entistä selvemmin ammattiopinto-osaan ja yleisopinto-osaan.

3. Nykyinen tilanne

3.1. Lainsäädäntö

Työllisyyskoulutusta ja ammatillisia kurssikeskuksia koskevat säännökset sisältyvät työllisyyskoulutuksesta annettuun lakiin (31/76).

Mainitun lain I §:n mukaan työllisyyskoulutuksella tarkoitetaan työllisyyden edistämiseksi järjestettyjä pääasiassa aikuisille tarkoitettuja ammatillisia uudelleen-, täydennys- ja jatkokoulutuskursseja sekä tuettua opiskelua julkisen tarkastuksen alaisissa oppilaitoksissa. Koulutusta voidaan antaa myös peruskoulutuksena henkilöille, joilla ei ole ammattia tai jotka eivät ole saaneet ammatillista peruskoulutusta.

Lain 12 §:n mukaan työvoimaviranomaiset voivat osoittaa työllisyyskurssin oppilaiksi sellaisia koulutukseen ja koulutettavaan ammatteihin halukkaita ja soveltuvia henkilöitä,

1) jotka ovat työttömiä tai työttömyysuhan alaisia, tai

2) joiden ammattitaidon ylläpitämiseksi tai lisäämiseksi täydennys- tai jatkokoulutus on tarpeen, taikka

3) jotka tarvitsevat koulutusta siirtyäkseen ammatteihin, joilla ammattitaitoisesta työvoimasta on huomattavaa puutetta.

Ammatillisella kurssikeskuksella tarkoitetaan lain 2 §:n 2 momentin mukaan sellaista koulutuspaikkaa, joka ammattikasvatushallituksen vahvistaman ohjesäännön puitteissa järjestää tässä laissa ja asetuksessa tarkoitettua vuosittain jatkuvaa koulutustoimintaa. Kurssikeskuksessa voidaan järjestää myös muuta ammattikasvatushallituksen hyväksymää koulutustoimintaa sekä koulutusta tukevaa tai siihen liittyvää palvelu- ja työtoimintaa.

Kurssikeskuksissa on järjestetty myös oppisopimuslaisia (422/67) tarkoitettua tietopuolista opetusta sekä ammatillisista pätevyystutkinnoista annetussa laissa (32/72) tarkoitettuja tutkintoja.

Työllisyyskoulutuksesta, oppisopimuskurssista ja pätevyystutkinnoista ammatilliselle kurssikeskukselle aiheutuvat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Keskeiset ammatilliseen aikuiskoulutukseen liittyvät säännökset, työllisyyskoulutukseen ja ammatillisiin kurssikeskuksiin liittyviä sään-

nöksiä lukuunottamatta, sisältyvät ammatillisista oppilaitoksista annettuun lakiin ja ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annettuun lakiin (494/83). Ensinmainittuun on koottu oppilaitoksia, niiden hallintoa, työaikaa ja opetusta, opiskelijoita sekä henkilöstöä koskevat säännökset. Jälkimmäisessä on säädetty oppilaitosten rahoituksen lisäksi muun muassa oppilaan kotikunnan maksuosuuksista ja korvauksista.

3.2. Käytäntö

Työllisyyskoulutuksesta 89 prosenttia järjestetään ammatillisissa kurssikeskuksissa, 7 prosenttia ammatillisissa oppilaitoksissa ja 4 prosenttia korkeakouluissa.

Vuosittain työllisyyskoulutuksessa on ollut samanaikaisesti keskimäärin 15 000 — 16 000 henkilöä. Koulutuksen on vuosittain suorittanut noin 27 000 opiskelijaa. Työttömien ja työttömyysuhan alaisten osuus koulutukseen osallistuvista on vaihdellut viime vuosina 75—78 prosentin välillä.

Vuonna 1989 valtion tulo- ja menoarviossa työllisyyskoulutuksen menoihin on varattu noin 704 miljoonaa markkaa. Lisäksi työllisyyskoulutuksen koulutus- ja erityistukeen käytetään noin 463 miljoonaa markkaa.

Ammatillisia kurssikeskuksia on yhteensä 42. Näistä on kunnan ylläpitämiä 19, kuntainliiton 12, säätiön 10 ja yhdistyksen ylläpitämiä 1.

Ammatillisten kurssikeskusten tilat on hankittu kolmella eri tavalla. Kehitysalueen 1. vyöhykkeellä ja eräissä muissakin tapauksissa tilat on rakennettu valtion varoilla. Osa muista on ylläpitäjien rakentamia tiloja, joihin maksetaan valtion varoista korvausta vuokra-arvon perusteella (vuokra-arvotilat) ja osa vuokratiloja. Tilanne vuonna 1987 käy ilmi taulukosta 1. Kurssikeskusten koulutus- ja muiden toimintilojen osuus käyttökustannuksista vaihtelee 10—40 prosentin välillä.

Taulukko 1: Ammatillisten kurssikeskusten toimitilat vuonna 1987

	m ²	%	kurssi- keskuksia m ² /akk
1. Valtion tilat	85119	21	8 10640
2. Vuokra-arvotilat	82491	20	19 4342
3. Vuokratilat	236368	59	35 6753
Yhteensä	403987	100	42 9619

Ammatillisten kurssikeskusten henkilökunnan määrä on vahvistettu kurssikeskusten perustamispäätöksissä. Ammattikasvatushallitus on lisäksi hyväksynyt kurssikeskuksiin valtion-

rahoitukseen oikeuttavaa henkilökuntaa erillisillä päätöksillä. Taulukosta 2 ilmenevät kurssikeskusten sijaintipaikkakunnat sekä oppilaspaikkojen ja henkilökunnan määrä.

Taulukko 2: Ammatillisten kurssikeskusten oppilaspaikat ja henkilöstö

Nimi	Oppilaspaikat ¹⁾	Oppilaspaikat v. 1988	Päätöiset Opetajat	Tuntiopettajat	Muut opettajat	Yhteensä 30.4. 1987	Muu henkilöstö	Kaikki yhteensä	Paikkakunta
Etelä-Karjalan akk.....	350	429	43	31	11	85	25	113	Lappeenranta
E-Kymenlaakson akk.....	300	300	7	32	11	50	18	68	Karhula
Forssan akk.....	350	350	11	23	1	35	20	55	Forssa
Huittisten akk.....	180	220	13	6	0	19	14,5	33,5	Huittinen
Hyvinkään-Riihimäen seudun akk.....	280	280	15	13	6	34	18	53	Hyvinkää
Hämeenlinnan akk.....	190	190	8	13	16	37	13	50	Hämeenlinna
Iisalmen akk.....	230	230	23	31	17	71	19	81	Iisalmi
Itä-Uudenmaan akk.....	200	200	33	—	18	51	11	62	Porvoo
Jalasjärven akk.....	300	300	18	27	5	50	17	67	Jalasjärvi
Jyväskylän akk.....	680	830	30	67	54	151	64,5	215,5	Jyväskylä
Järvenpään akk.....	300	300	15	24	2	41	15,6	56,6	Järvenpää
Kajaanin akk.....	355	465	11	39	2	52	32,5	84,5	Kajaani
Kalajokilaakson akk.....	150	235	6	17	19	42	14	56	Nivala
Kankaanpään akk.....	170	100	5	1	8	14	9	23	Kankaanpää
Keski-Pohjanmaan akk.....	150	150	6	12	1	19	7	26	Kokkola
Kiipulan akk.....	60	100	2	7	3	12	6,5	18,5	Turenki
Korsnäs kursentral.....	150	165	11	5	0	16	14,8	30,8	Korsnäs
Kouvolan akk.....	280	347	5	44	1	50	17	67	Kouvola
Kuopion akk.....	210	255	10	24	8	42	13	55	Kuopio
Kuusamon akk.....	150	200	8	11	11	30	10,5	40,5	Kuusamo
Lahden akk.....	600	735	32	—	—	32	38,5	70,5	Lahti
Laitilan akk.....	250	260	13	21	—	34	14	48	Laitila
Länsi-Pohjan akk.....	320	475	4	35	3	42	27	69	Tornio
Mikkelin akk.....	230	300	4	25	8	37	17,5	54,5	Mikkeli
Oulun akk.....	380	445	17	33	20	70	17,5	87,5	Oulu
Paimion akk.....	250	300	17	13	47	77	17	94	Paimio
Pohjois-Karjalan akk.....	500	760	35	60	62	157	38,8	195,8	Joensuu
Porin akk.....	280	400	16	24	2	42	17	59	Pori
Pääkaupunkiseudun akk.....	700	700	20	59	48	127	34	161	Helsinki
Raahen akk.....	150	245	9	16	15	40	9,5	49,5	Raahe
Raisio akk.....	200	220	5	20	2	27	8	35	Raisio
Rovaniemen akk.....	360	570	29	35	6	70	29	99	Rovaniemi
Savonlinnan akk.....	190	205	13	5	22	40	15	55	Savonlinna
Seinäjoen akk.....	250	250	12	16	2	30	14,5	44,5	Seinäjoki
Siilinjärven akk.....	220	220	—	28	6	34	17,5	51,5	Siilinjärvi
Tampereen akk.....	650	790	11	69	18	98	26	124	Tampere
Teuvan akk.....	200	200	8	17	13	38	12	50	Teuva
Turun akk.....	250	295	6	32	9	47	14	61	Turku
Työtehoseuran akk.....	300	300	—	42	2	44	16,5	60,5	Rajamäki
Vaasan akk.....	240	240	12	26	4	42	9	51	Vaasa
Varkauden akk.....	200	235	7	17	3	27	10	37	Varkaus
Vihdin akk.....	160	160	5	12	6	23	10,5	33,5	Nummela
YHTEENSÄ.....	11 915	13 951	555	1 032	492	2 079	773	2 852	

¹⁾ Perustamispäätöksissä vahvistettu oppilaspaikkojen määrä

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluelimet

Työasioiden hallintokomitea (komiteanmietintö 1986:28) esitti mietinnössään työvoimahallinnon ja opetushallinnon vastuunjaon selkiyttämiseksi kaksi vaihtoehtoista ratkaisua. Ensimmäisen vaihtoehdon mukaan työllisyyskoulutusmäärärahat olisi siirretty kokonaan työvoimaministeriön pääluokkaan ja ammatilliset kurssikeskukset työvoimaministeriön alaisuuteen. Vastuu kursseilla annettavan opetuksen sisällöstä ja opettajien valmiuksien kehittämisestä olisi jäänyt kuitenkin ammattikasvatushallitukselle.

Toisen vaihtoehdon mukaan ammatilliset kurssikeskukset olisivat olleet edelleen opetusministeriön hallinnonalalla ammattikasvatushallituksen alaisuudessa. Työvoimahallinto olisi ostanut työllisyyskoulutuspalvelut kurssikeskuksilta tähän tarkoitukseen varatuilla määrärahoilla. Kurssikeskusten talous ja siten myös niiden toiminnan suuntaaminen ja kehittäminen olisivat perustuneet olennaisesti työvoimahallinnon kanssa syntyvään asiakassuhteeseen.

Valtioneuvoston alussa mainitun vuonna 1987 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti opetusministeriö asetti saman vuoden huhtikuussa toimikunnan, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus ammatillisten kurssikeskusten toimintamuodoista ja toimintaedellytyksistä sekä maksuperusteista, joilla työvoimahallinto voi ostaa työllisyyskoulutuspalveluja ammatillisilta kurssikeskuksilta, oppilaitoksilta ja muilta koulutuksen järjestäjiltä. Lisäksi toimikunnan tuli laatia ehdotus toimenpiteistä, joilla voidaan parantaa ammatillisten kurssikeskusten toiminnan taloudellisuutta, joustavuutta ja alueellisten tarpeiden huomioon ottamista. Toimikunnan tuli myös arvioida ehdotuksensa kustannusvaikutukset ja laatia tarvittavat säädösehdotukset. Toimikunta sai työnsä päätökseen 31. päivänä lokakuuta 1988. Ehdotuksen mukaan muutos olisi toteutettu sijoittamalla tarvittavat säädökset ammatillisia oppilaitoksia koskevaan lainsäädäntöön.

4.2. Lausunnot

Edellä tarkoitetun Kurssikeskustoimikunnan mietinnöstä (komiteanmietintö 1988:34) annettiin yli 60 lausuntoa. Lausunto pyydettiin

muun muassa valtiovarainministeriöltä, maaja metsätalousministeriöltä, liikenneministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työvoimaministeriöltä, ammattikasvatushallitukselta, kouluhallitukselta, kansaneläkelaitokselta, lääninhallituksilta, työvoimapiireiltä, eräiltä ammatillisilta kurssikeskuksilta sekä kuntia ja oppilaitosten ylläpitäjiä, työnantajia, työntekijöitä, opettajia, rehtoreita ja talouspäälikköjä edustavilta järjestöiltä ja yhdistyksiltä.

Yleisesti ottaen lausunnoissa tuettiin toimikunnan esittämiä ratkaisuja. Yksityiskohtiin sitävastoin tehtiin erilaisia muutosehdotuksia.

Lausuntojen perusteella opetusministeriössä ryhdyttiin virkатыönä kehittämään ehdotusta erillislainsäädäntönä. Erillislainsäädäntöön päädyttiin, koska esimerkiksi ehdotettujen aikuiskoulutuskeskusten hallinto ja rahoitus poikkesivat niin paljon muiden ammatillisten oppilaitosten vastaavista järjestelyistä, että yhteiset säädökset olisivat olleet vaikeasti hallittavia. Siirtymävaiheen vaatimien monien erityisjärjestelyiden takia esityksessä erotettiin sitä koskevat säännökset omaksi laikseen.

Virkатыönä valmistuneista lakiluonnoksista kuultiin eri viranomaisia ja järjestöjä. Tarkistetuista luonnoksista pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, työministeriöltä, ammattikasvatushallitukselta, valtion työmarkkinalaitokselta, kunnalliselta työmarkkinalaitokselta sekä kuntia ja oppilaitosten ylläpitäjiä, työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja rehtoreita edustavilta järjestöiltä ja yhdistyksiltä.

Esitys on käsitelty kouluasiainneuvostossa. Esityksestä on käyty kuntien ja valtion välisen järjestelyasiakirjan edellyttämä neuvottelu, jossa on todettu, että vaikutuksista kustannusten jakoon ja taloudellisista vaikutuksista valitsee yksimielisyys.

5. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Ehdotus merkitsee, että työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettut ammatilliset kurssikeskukset muuttuisivat ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi, mutta säilyisivät edelleen ammattikasvatushallituksen alaisina. Niillä olisi kuitenkin ammatillisia kurssikeskuksia itsenäisempi asema. Tämä käy ilmi muun muassa siitä, että ammattikasvatushallitus tekee nykyisin vuosittain noin 2500 ammatillisia

kurssikeskuksia koskevaa hallintopäätöstä, mutta siirtymäkauden jälkeen näiden määrän oletetaan jäävän noin sataan. Pitemmällä aikavälillä uudistus vähentää henkilöstön tarvetta ammattikasvatushallituksessa.

Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset olisivat ylläpitäjiensä taloudellisesti itsenäisiä yksiköitä. Niiden asema olisi itsenäinen myös suhteessa ylläpitäjiensä. Ylläpitäjä ohjaisi aikuiskoulutuskeskusta lähinnä asettamalla johdonkunnan sekä hyväksymällä aikuiskoulutuskeskuksen talousarvion.

Esitys ei aiheuttaisi välittömästi muutoksia ammatillisten kurssikeskusten henkilöstön palvelussuhteisiin. Esitys ei edellytä henkilöstön lisäystääkään. Tulostavuuksina oppilaitoksina aikuiskoulutuskeskukset sopeuttaisivat toimintansa koulutuskysynnässä tapahtuviin muutoksiin. Ne myös itse päättäisivät organisaatiotaan ja toimintatavoistaan. Tämä saattaa ajan mittaan vaikuttaa opettajien ja muun henkilökunnan työn sisältöön.

Ammattikasvatushallitus tukee uudistuksen toteuttamista laajalla henkilöstökoulutuksella. Erityistä huomiota kiinnitetään opettajien pätevyyttä lisäävään koulutukseen.

6. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla uudistuksilla ei ole olennaista vaikutusta valtion tulo- ja menoarviossa nyt työllisyyskoulutukseen osoitettujen määrärahojen suuruuteen, koska esitys ei sisällä ehdotusta koulutuksen laajentamisesta tai oppilaitosten määrän lisäämisestä. Ammatillisen aikuiskoulutuksen laajentaminen on tarpeellista esitetystä muutoksesta riippumatta. Tähän tarvittavat määrärahalisäykset esitetään vuosittain valtion tulo- ja menoarvioon.

Ehdotettuun järjestelmään sisältyy nykyistä enemmän oppilaitosten taloudellista vastuuta korostavia piirteitä. Taloudellisuuden ja tulostavuuden korostuminen luovat edellytyksiä koulutuksen lisäämiselle ja laadun parantamiselle entisen suuruisilla määrärahoilla.

Esitys vaikuttaa tulo- ja menoarvion rakenteeseen. Pääosa tulo- ja menoarvion momentille 29.69.27. (työllisyyskoulutus) varatuista määrärahoista siirtyisi esityksen mukaan opetusministeriön pääluokasta työministeriön pääluokkaan. Opetusministeriön kautta rahoitettaisiin aikuiskoulutuskeskusten tarvitsemat pe-

rusresurssit. Työhallinto ostaisi aikuiskoulutuskeskuksilta ja muilta koulutuksen järjestäjiltä työvoimapolitiikan hoitamisen kannalta tarpeellista aikuiskoulutusta työministeriön pääluokkaan varattavilla määrärahoilla.

Keskeisenä lähtökohtana esityksessä on se, että ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset olisivat koulutuspalvelujen myynnissä taloudellisesti samassa asemassa muiden ammatillisten oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Viimeksi mainitut saavat perustoimintojensa kautta välillistä avustusta maksulliseen koulutustarjontaansa. Ammatillisille aikuiskoulutuskeskuksille ehdotetaankin maksettavaksi toimintaavustusta, jonka määrä vastaisi edellämäintua välillistä avustusta.

Valtionosuus ammatillisten kurssikeskusten rakentamiseen on ollut 25 prosenttia. Tämän lisäksi valtio on tukenut tätä rakentamista maksamalla ylläpitäjille hankinta-arvon perusteella laskettavaa korvausta vuokra-arvon muodossa. Ehdotuksen mukaan aikuiskoulutuskeskukselle voidaan myöntää valtionavustusta toimitilojen hankkimista varten enintään 33 prosenttia laskennallisista perustamiskustannuksista. Samalla luovutettaisiin vuokraarvomenettelystä.

Muutos nykyisestä valtionapujärjestelmästä ehdotettuun järjestelmään on niin suuri, että sitä ei ole mahdollista toteuttaa ilman siirtymävaihetta. Tarvittavat järjestelyt liittyvät erityisesti kiinteistömenoihin. Ilman näitä järjestelyjä aikuiskoulutuskeskusten järjestämän koulutuksen hinta muodostuisi kohtuuttoman suureksi suhteessa muihin koulutuksen järjestäjiin.

Vuoteen 1995 asti aikuiskoulutuskeskuksille maksettaisiin opetusministeriön pääluokasta nykyisessä laajuudessa niiden vuokramenot. Näiden tilojen vuokramenot ovat vuositasolla noin 70 miljoonaa markkaa. Vuoden 1995 jälkeen valtio korvaisi ylläpitäjille vuoden 1990 lopussa voimassa olleet ja vuoden 1995 jälkeen jatkuvat vuokrasopimuksiin perustuvat vuokrakustannukset siinä laajuudessa kuin ne on korvattu ennen lain voimaantuloa.

Kurssikeskuksista kahdellakymmenellä on käytössä tai rakenteilla toimitiloja, joiden hankinnan ne ovat itse rahoittaneet, ja joiden kustannuksiin valtio osallistuu maksamalla vuokra-arvoa. Näiden tilojen jäljellä oleva hankinta-arvo on noin 120 miljoonaa markkaa. Ehdotuksen mukaan nykyisestä vuokraarvomenettelystä luovutettaisiin ja aikuiskoulu-

tuskeskusten ylläpitäjille korvattaisiin 60 prosenttia sellaisesta hankinta-arvosta, josta on vähennetty vuotuiset pääomakorvaukset ja kuoletukset. Korvaus maksettaisiin seitsemän vuoden aikana yhtä suurina erinä.

Suomen Hallitusmuodon 74 §:n mukaan valtion maaomaisuuden luovuttamisesta on säädettävä lailla. Esityksen mukaan valtio luovuttaisi korvaukset aikuiskoulutuskeskusten ylläpitäjien omistukseen merkittävän määrän kiinteistöjä sekä kalustoa. Kiinteistöjen luovuttaminen tapahtuisi vuoden 1995 loppuun mennessä. Luovutus olisi mahdollinen vain silloin, kun kiinteistö on tarpeellinen aikuiskoulutuskeskuksen tehtävän toteuttamiseksi. Kahdeksalla kurssikeskuksella on käytössään valtion omistamia kurssikeskusten käyttöön luovutettuja kiinteistöjä. Näiden arvoksi voidaan laskea noin 450 miljoonaa markkaa. Ammatillisilla kurssikeskuksilla on käytössään myös valtion varoin hankittua kalustoa arviolta noin 200 miljoonan markan arvosta. Tämä kalusto on tarkoitettu luovuttamaan korvaukset aikuiskoulutuskeskusten ylläpitäjille. Kun kunnat omistavat joko suoraan tai välillisesti lähes kaikki kurssikeskukset, edellä tarkoitettu omaisuus siirtyy kunnille.

Esitetyllä muutoksella ei olisi olennaista vaikutusta kuntien menoihin. Työvoimaviranomaisten ostama koulutus rahoitettaisiin kokonaan valtion varoista kuten työllisyyskoulutus nykyisin. Eräissä tapauksissa kustannukset jakautuisivat työvoimaviranomaisen ja työnantajan kesken. Tällöinkin koulutuksen kustannukset maksettaisiin kokonaisuudessaan aikuiskoulutuskeskukselle.

Kuntien maksuvelvollisuus koulutukseen laajenisi siten, että kunnat olisivat velvollisia osallistumaan aikuiskoulutuskeskuksissa järjestettävään opetustoimen viranomaisen ostaman perus- ja jatkokoulutuksen kustannuksiin samassa laajuudessa kuin ne ovat velvollisia osallistumaan näihin kustannuksiin silloin, kun vastaava koulutus järjestetään muissa ammatillisissa oppilaitoksissa. Tämä ei sinänsä lisää kuntien kustannuksia. Ellei tarkoitettua koulutusta järjestettäisi aikuiskoulutuskeskuksissa, se järjestettäisiin muissa oppilaitoksissa.

Esityksen mukaan aikuiskoulutuskeskukset olisivat taloudellisesti varsin itsenäisiä yksiköitä, jotka rahoittaisivat toimintansa pääosin palvelustensa myynnistä saamallaan tuloilla. Ylläpitäjällä ei olisi ylläpitämiseen liittyvää lakisääteistä velvollisuutta maksaa määräosaa

aikuiskoulutuskeskuksen ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Ylläpitäjä olisi kuitenkin vastuussa aikuiskoulutuskeskuksen sitoumuksista. Näin ollen se olisi velvollinen maksamaan aikuiskoulutuskeskuksen menot siinä tapauksessa, etteivät oppilaitoksen tulot riittäisi kattamaan sen menoja.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetaan työministeriössä valmisteltu esitys työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskevaksi laiksi. Ehdotetulla lailla säädettäisiin työvoimaviranomaisten mahdollisuudesta hankkia aikuiskoulutusta sekä tähän koulutukseen osallistuvien toimeentuloturvasta.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoitusjärjestelmän kehittyessä useat eri valtion viranomaiset tulevat ostamaan ammatillista aikuiskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta ja korkeakouluilta. Koulutuksen ostajien kesken tarvittava koordinaatio on tarkoituksenaan järjestää läänin neuvottelukunnan alaisuudessa jo toimivassa tai tätä tarkoitusta varten perustettavassa jaostossa. Jaostossa tulisi olla ainakin lääninhallituksen kouluosaston, työvoimapiirin sekä kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimiston edustus. Lisäksi siinä tulisi olla kunkin läänin erityispiirteiden mukaisesti edustettuina myös muita julkisia ja yksityisiä koulutuksen ostajatahoja. Jaosto seuraisi alueen aikuiskoulutuksen kehittymistä, koordinoisi ostettavaa koulutusta ja arvioisi ostettavan koulutuksen tarkoituksenmukaisuutta ja tasoa.

Tarkoitus on, että opetusministeriö asettaa työryhmän seuraamaan lakien toteutumista. Työryhmä seuraisi kehitystä siirtymäkauden loppuun eli vuoteen 1995 asti. Siihen nimitettäisiin opetusministeriön edustajien lisäksi edustaja ainakin valtiovarainministeriöstä, työministeriöstä, ammattikasvatushallituksesta ja kuntien keskusjärjestöistä. Yleisen seurannan lisäksi työryhmän olisi kiinnitettävä huomiota eri oppilaitosten välisen koulutustarjonnan lähtökohtien eroihin. Työryhmän olisi myös selvitettävä, miten aikuiskoulutuskeskusten rahoitusjärjestelyjä voitaisiin edelleen yksinkertaistaa ja olisiko mahdollista siirtää käytäntöön, jossa aikuiskoulutuskeskukset saisivat tarvitsemansa rahoituksen kokonaan palvelujensa myynnistä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista

1. luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. *Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset.* Pykälässä olisivat yleiset säännökset ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista. Aikuiskoulutuskeskuksia olisivat ensinnäkin työllisyyskoulutuksesta annetun lain mukaisesti perustetut ammatilliset kurssikeskukset. Uusia aikuiskoulutuskeskuksia voitaisiin perustaa 4 §:n säännösten mukaisesti.

Aikuiskoulutuskeskukset poikkeaisivat erityisesti taloutensa perusteiden, hallintonsa ja valtiolta tulevan rahoituksen osalta muista ammatillisista oppilaitoksista. Siksi on pidetty tarkoituksenmukaisena, että ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista säädettäisiin erillinen laki, johon otettaisiin myös rahoitusta koskevat säännökset. Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännöksiä sovellettaisiin aikuiskoulutuskeskuksiin vain siltä osin kuin ehdotetussa laissa niihin nimenomaisesti viitataan.

Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset olisivat niin kuin muutkin ammatilliset oppilaitokset hallinnollisesti ammattikasvatushallituksen alaisia. Myös ammatilliset kurssikeskukset ovat olleet ammattikasvatushallituksen valvonnassa. Tarkoitus on, että aikuiskoulutuskeskukset voisivat päättää toiminnastaan ja koulutuksen sisällöstä itsenäisemmin kuin muut ammatilliset oppilaitokset, joten ammattikasvatushallituksen ohjauskin jäisi vähäisemmäksi. Koulutusta ja sen tasoa valvottaisiin lähinnä todistustenanto-oikeudella, opetussuunnitelmilla ja opettajien pätevyysvaatimuksilla sekä koulutuksen tuloksia mittaavilla kokeilla. Koulutuksen ostajat, muun muassa työhallinto ja opetustoimen viranomaiset pystyvät ostajina vaikuttamaan koulutuksen sisältöön ja tasoon.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin aikuiskoulutuskeskuksen tehtävät. Sen keskeinen tehtävä olisi ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäminen työhallinnon tarpeita varten. Tä-

män lisäksi aikuiskoulutuskeskus voisi myydä koulutuspalveluja yrityksille sekä opetus- ja muille viranomaisille.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen käsite määriteltäisiin 2 §:ssä. Ammatillisen aikuiskoulutuksen ohella aikuiskoulutuskeskuksen tehtävänä olisi aikuiskoulutusta tukevan, erityisesti yleissivistävän pohjan vahvistamiseen tähtäävän koulutuksen järjestäminen. Tällainen koulutus on tarpeen erityisesti niille, joilla valmiudet ammatilliseen koulutukseen ovat riittämättömät esimerkiksi vähäisen peruskoulutuksen vuoksi.

Aikuiskoulutuskeskukset voisivat järjestää myös oppisopimuslaissa ja ammatillisista pätevyystutkinnoista annetussa laissa tarkoitettua koulutusta.

Aikuiskoulutuskeskusten päätehtävänä on koulutuksen järjestäminen. Lisäksi ne voivat järjestää ammatillista aikuiskoulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa. Mahdollisuus vastaavanlaiseen toimintaan on myös muilla ammatillisilla oppilaitoksilla ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan. Edellä mainitulla toiminnalla tarkoitetaan esimerkiksi yritysneuvontaa ja koulutusta tukevaa työtoimintaa.

Aikuiskoulutuskeskuksen tulisi lakiehdotuksen mukaan paitsi järjestää myös tarjota edellä tarkoitettua ammatillista ja muuta koulutusta. Aikuiskoulutuskeskuksen tehtävänä ei siis olisi pelkästään koulutuksen toteuttaminen. Sen tulisi oma-aloitteisesti odotettavissa olevan kysynnän mukaisesti suunnitella millä koulutus- alalla ja minkälaisista koulutusta aikuiskoulutuskeskuksessa järjestetään. Aikuiskoulutuskeskuksen olisi myös itse huolehdittava suunnittelemansa koulutuksen markkinoinnista.

2 §. *Ammatillinen aikuiskoulutus.* Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 2 §:n mukaan ammatillisen oppilaitoksen tehtävänä on järjestää sille määrättyä ammatillista peruskoulutusta ja lisäkoulutusta sekä muuta koulutoimintaa.

Mainitun lain mukaan ammatillinen peruskoulutus järjestetään valtioneuvoston päätök-

sen mukaisina peruslinjoina ja opintolinjoina. Ammatillinen lisäkoulutus rakentuu ammatilliselle peruskoulutukselle tai työssä hankitulle ammattitaidolle. Lisäkoulutus järjestetään jatkolinjoina, kursseina tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

Työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa koulutusta nimitetään ammattikurssitoiminnaksi ja se jaetaan uudelleen- täydennys- ja jatkokoulutuskursseihin. Koulutusta voidaan antaa myös peruskoulutuksena henkilöille, joilla ei ole ammattia tai jotka eivät ole saaneet ammatillista peruskoulutusta.

Oppisopimuslaki ei tunne edellämaitun kaltaista koulutuksen jaottelua. Tilastoissa oppisopimuskoulutus on jaettu ammatilliseen peruskoulutukseen sekä ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen.

Aikuiskoulutuksen suunnittelun yhteydessä ammatillinen aikuiskoulutus on jaettu aikuisten ammatilliseen peruskoulutukseen ja ammatilliseen lisäkoulutukseen. Ammatillinen lisäkoulutus puolestaan on jaettu uudelleen- koulutukseen, jatkokoulutukseen ja täydennyskoulutukseen.

Pykälän 1 momentin mukaan ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan aikuiskoulutuksena annettavaa ammatillista peruskoulutusta sekä jatkokoulutusta ja täydennyskoulutusta. Jatko- ja täydennyskoulutus vastaavat yhdessä ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa tarkoitettua lisäkoulutusta. Ammatillisen lisäkoulutuksen käsite jätettäisiin tässä yhteydessä tarpeettomana yläkäsitteenä määritelmän ulkopuolelle. Myöskään uudelleen- koulutuksen käsitettä ei ole katsottu tarvittavan, koska se käytännössä tarkoittaa ammatillisen peruskoulutuksen antamista uuteen ammattiin.

Valtioneuvoston ammatillisista oppilaitoksista annetun lain perusteella päättämien peruslinjojen ja opintolinjojen lisäksi ammatillista peruskoulutusta on järjestetty muun lainsäädännön perusteella kouluhallituksen alaisuudessa sekä muun muassa oppisopimuskoulutuksena ja työllisyyskoulutuksena. Koulutus- alat, joilla koulutusta järjestetään peruslinjoina ja opintolinjoina, on määritelty lähinnä nuorisostaan koulutuksen lähtökohdista käsin. Tästä syystä ne eivät kata kaikkea työelämän tarvitsemää ammatillista peruskoulutusta. Nuorisostaan ei järjestetä koulutusta esimerkiksi muovi- ja kaivosalalle.

Pykälän 2 momentissa ammatillinen peruskoulutus määriteltäisiin siten, että ammatillista

peruskoulutusta olisi vahvistettavien peruslinjojen ja opintolinjojen lisäksi myös muu niihin rinnastettava ammatillinen peruskoulutus. Opetussuunnitelmien valtakunnallisten perusteiden hyväksymisen yhteydessä ammattikasvatushallitus päättäisi, mikä muu koulutus katsottaisiin ammatilliseksi peruskoulutukseksi. Riittävän joustavuuden aikaansaamiseksi ammattikasvatushallitus voisi vahvistaa tarkoitettujen perusteiden myös tapauskohtaisesti harkiten oppilaitoksen esityksestä.

Peruslinjoina ja opintolinjoina järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen sisältö on myös suunniteltu nuorisostaan koulutuksen tarpeista käsin. Sisältöalueeseen on pakollisina opintoina lisätty sellaisia yhteisiä aineita, jotka antavat yleisiä valmiuksia ja tukevat nuoren persoonallisuuden kasvua.

Nuorisostaan koulutuksessa, jonka tehtävänä on tarjota valmiudet toimia työelämässä useiden vuosikymmenten ajan, nämä opinnot ovat perusteltuja. Nuorisostaan koulutuksen saaneista lähes puolet ei toimi montaa vuotta sillä työelämän alalla, jolla he ovat saaneet peruskoulutuksensa. Aikuiskoulutuksessa koulutettavien elämäntilanne on kuitenkin toisenlainen. Koulutuksen ja työelämän suhde on suoraviivaisempi. Aikuiset hakeutuvat koulutukseen alalle, jolla he jo työskentelevät tai tietävät työllistyvänsä. He ovat nuoria tietoisempia omista urasuunnitelmistaan.

Aikuisille järjestettävä ammatillinen peruskoulutus ei myöskään saa olla liian pitkäketoista, jotta aikuiset olisivat valmiit osallistumaan koulutukseen ja voisivat irrottautua työstä opiskelua varten.

Tarkoitus on kehittää kouluasteen aikuisten ammatillisen peruskoulutuksen rakennetta siten, että se nykyistä selvemmin jakautuisi ammattiopinto-osaan ja yleisopinto-osaan. Ammattitaidon saavuttamisen kannalta välttämättömät ammatilliset ja yleissivistävät opinnot sisältyisivät ammattiopinto-osaan. Esimerkiksi nykyisin työllisyyskoulutuksena järjestettävät yhdeksän kuukauden opinnot vastaisivat laajuudeltaan suurinpiirtein tätä osaa. Yleisopinto-osaan sisällytettäisiin ensisijaisesti jatko-opintojen kannalta keskeiset sisältöalueet. Ammattiopinto-osan suorittaneelle annettaisiin todistus ammatillisen peruskoulutuksen suorittamisesta kyseisellä opintolinjalla.

Kun koulutettava haluaisi työkokemusta saatuaan tai välittömästi jatkaa opintojaan, hän suorittaisi myös yleisopinto-osan.

Monilla aikuisilla ei ole riittäviä valmiuksia siirtyä suoraan ammatillisiin opintoihin aiemmin keskeytyneen tai muusta syystä heikon pohjakoulutuksensa vuoksi. Nykyisin ei maassamme varsinaisen peruskouluopetuksen ja työllisyyskoulutuksena järjestettävien kurssien lisäksi järjestetä tätä varten koulutusta. Edellä mainittua yleisopinto-osaa voitaisiin käyttää myös mainittuun tarkoitukseen.

Kuvattu jako ammattiopinto-osaan ja yleisopinto-osaan poistaisi myös yhden monimuoto-opetuksen järjestämisen tiellä olevan ongelman. Kun yleisopinnot ovat nykyiseen tapaan erilaiset jokaisella opintolinjalla, ei löydy riittävän suuria ryhmiä esimerkiksi television ja oppilaitosten yhteistyönä toteutettavaan monimuoto-opetukseen.

Myöhemmin on tarkoituksena kehittää tutkintojärjestelmää siten, että varsinaisten ammatillisten oppilaitosten lisäksi myös eräät muut oppilaitokset, esimerkiksi iltalukiot, kansalais- ja työväenopistot sekä kansanopistot, voisivat määrätyn edellytyksin antaa yleisopinto-osan suorittamisesta sellaisen todistuksen, joka luettaisiin opiskelijan hyväksi kaikissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

Kuvatulla rakenteella voitaisiin yhdistää nykyisen työllisyyskoulutuksen ja peruslinjajärjestelmän edut. Merkittävä osa työllisyyskoulutuksesta voitaisiin nivoa tutkintojärjestelmän yhteyteen.

Pykälän kolmannessa momentissa määriteltäisiin jatko- ja täydennyskoulutuksen asema suhteessa ammatilliseen peruskoulutukseen ja työelämään sekä näiden käsitteiden rinnastus ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa käytössä olevaan käsitteistöön.

Jatkokoulutus valmentaa ammatillisen peruskoulutuksen saaneita ja yleensä työelämään jo sijoittuneita uusiin vaativampiin tehtäviin. Täydennyskoulutuksella pyritään ylläpitämään työntekijän ammattitaito ajan tasalla tämän ammattiin jo ennestään kuuluneissa tai siihen tuleissa uusissa tehtävissä.

3 §. *Aikuiskoulutuskeskuksen talouden perusteet.* Aikuiskoulutuskeskukset olisivat oppilaitoksia, joilla ei olisi itsenäisen oikeushenkilön asemaa. Niille olisi tarkoitus antaa varsin suuri toimintavapaus talouttansa koskevista asioissa. Aikuiskoulutuskeskuksella olisivat omat hallintoelimet, jotka tekisivät aikuiskoulutuskeskuksen taloutta, hallintoa ja toimintaa koskevat ratkaisut. Aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjä lähinnä vain asettaisi johtokunnan ja

määrittelisi oppilaitoksen toimintaperusteet johtosääntöä ja omaa talousarviotaan koskevan päätöksenteon yhteydessä. Tarkoitus on, että aikuiskoulutuskeskukset voisivat mahdollisimman itsenäisesti suunnitella toimintaansa, jotta ne pystyisivät tehokkaasti ja joustavasti vastaamaan ammatillisen aikuiskoulutuksen kysyntään.

Kunnallislaki (953/76) mahdollistaa sen, että kunnan tai kuntainliiton talousarviossa vahvistetaan vain aikuiskoulutuskeskuksen menojen ja tulojen yhteismäärä sekä että aikuiskoulutuskeskuksen hallintoelimiille jätetään muilta osin itsenäistä päätäntävaltaa talousarvion valmistelussa.

Pykälän 1 momentin mukaan aikuiskoulutuskeskuksen toiminta rahoitettaisiin pääasiassa koulutuksesta viranomaisilta, yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä sekä muusta toiminnasta saaduilla tuloilla. Niin kuin 1 §:n perusteluissa todettiin, aikuiskoulutuskeskus joutuisi itse tarjoamaan koulutusta ostettavaksi, mistä voi kehittyä myös kilpailutilanteita. Näin ollen koulutuksen hinnoittelulla on suuri merkitys. Laitoksen taloudenhoidon kannalta olisi välttämätöntä, että aikuiskoulutuskeskuksen hallintoelimet päättäisivät ylläpitäjän hallintoelinten asemesta koulutuksesta ja muusta toiminnasta perittävistä maksuista. Tästä on otettu nimenomainen säännös 1 momenttiin. Tulovastuullisena yksikkönä aikuiskoulutuskeskuksen olisi huolehdittava siitä, että toiminnasta aiheutuneet menot saadaan rahoitetuiksi tarkoitetuilla tuloilla sekä aikuiskoulutuskeskukselle tulevalta valtion rahoituksella.

Pykälän 2 momentin mukaan aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitämisen tarkoituksena ei saisi olla taloudellisen voiton tuottaminen ylläpitäjälle. Näin ollen aikuiskoulutuskeskus ei saisi tuottaa pitkällä aikavälillä ylijäämää ylläpitäjälleen. Ylläpitäjä ei saisi ottaa ylijäämää myöskään peiteltysti esimerkiksi perimällä suoraan tai epäsuoraan jostakin suoritteesta tosiasiallisesti käyvän arvon ylittävän vastikkeen.

4 §. *Ylläpitämislupa.* Niin kuin muita ammatillisia oppilaitoksia myös aikuiskoulutuskeskuksia voitaisiin ylläpitää vain, jos valtioneuvosto antaisi siihen luvan. Tämän lainsäädännön tullessa voimaan raukeaisivat ammatillisille kurssikeskuksille myönnetty perustamisluvat. Ammatillisista kurssikeskuksista aikuiskoulutuskeskuksiksi muuttuvia ammatillisia oppilaitoksia varten olisi myös haettava ylläpitämislupaa määrätyn siirtymävaiheen aikana.

Aikuiskoulutuskeskusta voisi ehdotuksen mukaan ylläpitää kunta tai kuntainliitto taikka suomalainen rekisteröity yhteisö tai säätiö. Valtiota ei ole säännösehdoituksessa mainittu aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjänä. Tässä suhteessa lakiehdotus eroaa työllisyyskoulutuksesta annetusta laista, sillä sen mukaan myös valtio voi perustaa ammatillisen kurssikeskuksen. Tällä hetkellä ei ole valtion ylläpitämiä ammatillisia kurssikeskuksia, joten säännösehdoitus ei tältä osin aiheuttaisi muutoksia oppilaitosten omistussuhteissa.

Ylläpitämisluvan myöntäminen edellyttäisi, että oppilaitos olisi koulutustarpeen vaatima. Vastaava edellytys on asetettu ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa siinä tarkoitettujen ammatillisten oppilaitosten ylläpitämistä varten.

Tarkoitus on, että aikuiskoulutuskeskuksista muodostuisi taloudellisesti kannattavia oppilaitoksia, jotka huolehtisivat ammatillisesta aikuiskoulutuksesta ensisijaisesti omalla talousalueellaan tai valtakunnallisestikin esimerkiksi tietyllä koulutusalueella. Lupamenettelyyn kuuluvalla koulutustarpeen arvioinnilla säänneltäisiin oppilaitosten määrää, kokoa ja alueellista jakautumista niin, että aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettävälle koulutukselle olisi kysyntää ja että niiden toiminta voitaisiin järjestää mahdollisimman taloudelliseksi ja tarkoituksemukaiseksi. Toisin kuin ammatillisille kurssikeskuksille aikuiskoulutuskeskuksille ei pääsääntöisesti vahvistettaisi koulutusaloja tai oppilaitosten määrää, vaan oppilaitos voisi päättää niistä itsenäisesti kysynnän mukaan.

Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto voisi asettaa aikuiskoulutuskeskukselle koulutusvelvoitteita. Ylläpitäjä voitaisiin esimerkiksi velvoittaa järjestämään työhallinnon tarvitsemaa koulutusta tai tiettyä erikoisalan ammatillista koulutusta, jota muualla maassa ei anneta ja jonka edellyttämiä hankintoja valtio on merkittävästi rahoittanut. Koulutusvelvoite voisi koskea myös esimerkiksi opetuskieltä. Niinikään ylläpitämislupa voitaisiin sisällyttää muita yhteiskunnan kannalta tarpeellisia aikuiskoulutuskeskuksen maksullisina palveluina hoidettavaksi soveltuvia velvoitteita. Velvoitteen aiheuttamien erityiskustannusten täysimääräisestä korvauksesta päätetään sovittaessa ostettavan koulutuksen hinnasta. Ennen velvoitteen asettamista olisi ylläpitäjää siitä kuuluttava.

Momentin viimeisen virkkeen mukaan aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitämislupa voitaisiin peruuttaa tai muuttaa, jos koulutustarpeen muutokset sitä edellyttäisivät tai jos aikuiskoulutuskeskus ei täytä sille asetettuja velvoitteita. Peruuttaminen voisi tulla kysymykseen, kun luvan myöntämisen perusteena olleissa olosuhteissa, erityisesti koulutuskysynnässä olisi tapahtunut pysyviä muutoksia. Lupa voitaisiin niinikään peruuttaa tai sitä voitaisiin muuttaa, jos aikuiskoulutuskeskus laiminlöisi koulutusvelvoitteen täyttämisen. Lupaa voitaisiin vastaavasti myös muuttaa esimerkiksi asetetun koulutusvelvoitteen osalta.

Pykälän 2 momentin mukaan ylläpitämisoikeuden luovuttaminen edellyttäisi valtioneuvoston lupaa.

2. luku. Hallinto, henkilöstö ja opiskelijat

5 §. *Johtosääntö.* Laitoksen toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta ja muista asioista määrättäisiin johtosäännöllä siten kuin asetuksella säädetään.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että johtosäännössä määrätään edellä mainittujen asioiden lisäksi muun muassa hallintoelimestä, henkilöstöhallinnosta, opetuskielestä sekä koulutuksen tarjoamisesta ja myymisestä. Asetukseen otettavasta johtosääntöä koskevasta asialuettelosta ei tulisi kovin yksityiskohtaista. Näin johtosäännössä säänneltävät asiat voitaisiin määritellä pitkälti oppilaitoksittain.

Yksityisen aikuiskoulutuskeskuksen johtosäännön vahvistaisi lääninhallitus. Kunnallisen aikuiskoulutuskeskuksen johtosäännön vahvistaisi kunnanvaltuusto tai liittovaltuusto. Johtosäännön hyväksyisi johtokunta.

6 §. *Hallintoelimet.* Niin kuin aiemmin on mainittu aikuiskoulutuskeskuksen hallinnosta ei ole tarkoitus säätää niin yksityiskohtaisesti kuin muiden ammatillisten oppilaitosten taikka ammatillisten kurssikeskusten hallinnosta on säädetty. Aikuiskoulutuskeskusten hallinto voitaisiin järjestää varsin vapaasti laissa säädettyissä yleisissä rajoissa. Aikuiskoulutuskeskuksen lakisääteisiä hallintoelimiä olisivat johtokunta ja rehtori. Lisäksi aikuiskoulutuskeskuksessa olisi oltava opettajien, muun henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteistyötä varten oppilaitostoimikunta. Aikuiskoulutuskeskukseen voitaisiin tarvittaessa esimerkiksi johtosäännöllä perustaa muitakin hallintoelimiä.

Ylintä valtaa aikuiskoulutuskeskuksessa käyttäisi johtokunta, josta on säännökset 1 momentissa. Pykälän 1 momentin mukaan johtokunta johtaisi ja valvoisi aikuiskoulutuskeskuksen toimintaa. Tarkoitus on, että johtokunta päättäisi aikuiskoulutuskeskuksen toiminnan kannalta keskeisistä asioista, kuten hinnoitteluperusteista, talousarvioesityksestä, johtosäännön hyväksymisestä sekä rehtorin ja opettajien ottamisesta. Laki ehdotuksen 17 §:stä, jossa viitataan ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 23 §:ään, ilmenee, että vain johtokunta voisi päättää oppilaitoksesta erottamisesta.

Johtokunnan asettaisi ylläpitäjä. Kunnan ja kuntainliittojen ylläpitämien aikuiskoulutuskeskusten toimikausi määräytyisi kunnallislain säännösten mukaisesti. Yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän oppilaitoksen johtokunnan toimikaudesta päättäisi ylläpitäjä.

Lakiin ei tulisi säännöksiä johtokunnan kokoonpanosta. Laissa ei siten — toisin kuin työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa — edellytettäisi määrättyjen ulkopuolisten tahojen edustusta. Myöskään kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän aikuiskoulutuskeskuksen henkilökuntaan kuuluvat eivät voisi olla johtokunnan jäseninä. Tämän estävät kunnallislain 69 §:n 2 momentin sekä 73 §:n säännökset, joista ei ehdoteta poikettavaksi. Tarkoitus on kuitenkin asetuksella säätää opettajien edustajien oikeudesta osallistua johtokunnan kokouksiin ja käyttää siellä puhevaltaa siten kuin johtosäännössä tarkemmin määrätään.

Pykälän 2 momentin mukaan aikuiskoulutuskeskuksessa olisi rehtori. Rehtorin tehtävänä olisi johtokunnan alaisuudessa ja johtokunnan ohjeiden mukaisesti johtaa aikuiskoulutuskeskuksen toimintaa. Kun johtokunnan asiana olisi määritellä aikuiskoulutuskeskuksen yleiset toimintalinjat ja päättää merkittävimmistä asioista, olisi rehtorin tehtävänä aikuiskoulutuskeskuksen juoksevien asioiden hoito.

Pykälän 3 momentin mukaan aikuiskoulutuskeskuksen johtokunnan jäsenet ja rehtori toimisivat tehtävässään virkavastuulla. Tämä velvoite koskisi kaikkia edellä tarkoitettuja riippumatta siitä, onko oppilaitos julkisyhteisön vai yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämä tai siitä, mikä olisi rehtorin palvelussuhteen laatu.

Oppilaitostoimikunnan kokoonpanosta ja tehtävistä määrättäisiin tarkemmin johtosäännöllä. Oppilaitostoimikunnalle voitaisiin antaa

johtosäännöllä esimerkiksi opetuksen suunnitteluun, aikuiskoulutuskeskuksen hallintoon ja kurinpitovallan käyttöön liittyviä tehtäviä.

7 §. *Henkilöstö.* Aikuiskoulutuskeskuksen henkilöstöstä säädettäisiin laissa vain, että aikuiskoulutuskeskuksessa on rehtorin lisäksi työsopimussuhteisia opettajia ja muuta henkilökuntaa. Aikuiskoulutuskeskus voisi itse päättää tehtävänimikkeistä ja henkilöstön määrätä. Myös ammatillisten kurssikeskusten opettajat ovat työsopimussuhteisia (työllisyyskoulutuksesta annetun lain 9 §:n 3 momentti).

Pykälän 2 momentin mukaan rehtorin ja tarvittaessa opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin asetuksella. Rehtorilta on tarkoitus vaatia soveltuva korkeakoulututkinto taikka insinöörin tai rakennusarkkitehdin tutkinto sekä riittävä työkokemus. Aikuiskoulutuskeskukseen toistaiseksi palkattavalta päätoimiselta opettajalta on tarkoitus vaatia vastaava kelpoisuus kuin ammatillisen oppilaitoksen opettajalta. Muiden opettajien kelpoisuusvaatimukset määrittäisi aikuiskoulutuskeskus. Asetuksessa turvattaisiin nykyisten pätevien päätoimisten opettajien mahdollisuus tulla valituksi vastaaviin tehtäviin ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa.

8 §. *Opiskelijaksi ottaminen.* Tähän lakiin ei tulisi säännöksiä opiskelijaksi ottamisesta, vaan siitä säädettäisiin ja määrättäisiin erikseen. Tarkoitus on, että opiskelijaksi ottamisessa noudatettaisiin samaa käytäntöä kuin muiden ammatillisten oppilaitosten järjestämissä aikuiskoulutuksissa. Aikuiskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijaksipääsyaatimuksista päättää ammattikasvatushallitus ottaen soveltuvin osin huomioon mitä nuorisoasteen koulutuksen osalta on säädetty. Myös jatko- ja täydennyskoulutuksen (lisäkoulutuksen) pääsyaatimuksista päättää tarvittaessa ammattikasvatushallitus.

Aikuiskoulutuskeskuksessa keskeisessä asemassa on työvoimaviranomaisen ostama koulutus. Opiskelijavalinnasta tähän koulutukseen säädettäisiin laissa työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta. Tuossa laissa olisivat säännökset opiskelijavalinnan yleisistä edellytyksistä. Opiskelijoiden valitsemisesta koulutukseen päättäisi työvoimaviranomainen.

9 §. *Todistusten antaminen.* Aikuiskoulutuskeskuksen koulutusala ei ole tarkoitus rajata ylläpitämisluvassa eikä muillakaan viranomaisten päätöksillä. Tästä syystä tarvitaan korvaa-

va järjestelmä, jolla määritellään millä tutkintojärjestelmän koulutusaloilla aikuiskoulutuskeskuksella on todistuksenanto-oikeus.

Pykälässä säädettäisiin, että ammattikasvatushallitus päättäisi, millä koulutusaloilla aikuiskoulutuskeskuksella on määräaikainen tai toistaiseksi annettu oikeus antaa todistuksia tämän lain 2 §:ssä tarkoitettua ammatillisen peruskoulutuksen suorittamisesta. Luvan myöntämisen ehtona olisi se, että aikuiskoulutuskeskuksella on tämän opetuksen edellyttämät opettajat, opetustilat ja -laitteet.

Pykälän mukaan todistusten antamisesta säädetään tarkemmin asetuksella. Aikuiskoulutuskeskuksen järjestämään koulutukseen osallistuneelle annettaisiin todistus, josta ilmenee opintojen sisältö ja laajuus.

3. luku. Valtion rahoitus

10 §. *Valtionavustus perustamiskustannuksiin.* Pykälän mukaan aikuiskoulutuskeskuksille voidaan myöntää harkinnan mukaan valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa valtionavustusta toimitilojen hankkimiseen, perusparannukseen tai uudelleenjärjestämiseen. Valtionavustusta voidaan myöntää enintään 33 prosenttia avustuksen kohteeksi hyväksytyyn hankkeen laskennallisista perustamiskustannuksista. Valtionavustusta ei siis määrätä todellisten kustannusten mukaan. Tarkoitus on, että uudisrakentamisessa laskennallisena perusteena käytettäisiin toteutuneiden taloudellisten hankkeiden perusteella määräytyvää yksikköhintaa.

Jos rakentaminen toteutettaisiin laskennan perusteena olevista kustannuksista poiketen, ei tämä vaikuttaisi valtionavustuksen määrään.

Asetuksella säädettäisiin valtionavustuksen saamiseksi tarpeellisista selvityksistä. Pyrkimys olisi yleisen suuntauksen mukaisesti, että valtionavustuksen haku- ja myöntämismenettely olisi mahdollisimman yksinkertainen.

Pykälän 3 momentissa on viittaus kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73, jäljempänä valtionosuuslaki) 23—25 §:n säännöksiin, jotka koskevat myönnetyn avustuksen palauttamista.

11 §. *Erityisavustus.* Osa aikuiskoulutuskeskuksen tarvitsemista koneista ja laitteista on niin kalliita, ettei niiden hankkimisesta aiheutuneiden kustannusten sisällyttämistä koulutuksesta perittävään hintaan voi pitää tarkoi-

tuksenmukaisena. Aikuiskoulutuskeskus ei ehkä ilman ulkopuolista tukea olisi halukas suuriin investointeihin. Työelämän ja tekniikan kehitys edellyttävät kuitenkin yhä useammin tällaisia hankintoja. Ne voivat olla varsinaisen irtaimiston ohella myös esimerkiksi tietokoneohjelmistoja tai tietoverkkojen käyttöoikeuksia.

Tarkoituksena ei ole jatkaa nykyisen kaltaista menettelyä, jossa keskushallinto käsittelee suhteellisen pieniäkin laitehankintoja. Erityisavustusta myönnettäisiin vain erityisen kalliisiin hankintoihin, jotka olisivat jo valtion tulo- ja menoarviota laadittaessa tiedossa.

12 §. *Toiminta-avustus.* Käyttökustannuksia varten aikuiskoulutuskeskuksille myönnettäisiin toiminta-avustusta. Toisin kuin 10 ja 11 §:ssä tarkoitettu avustus toiminta-avustus ei olisi harkinnanvarainen. Valtioneuvosto määräisi toiminta-avustuksen suuruudesta toteutuneiden käyttökustannusten perusteella. Tarkoituksena on, että toiminta-avustus olisi enintään 30 prosenttia käyttökustannuksista. Käyttökustannuksia ovat aikuiskoulutuskeskusten toiminnasta aiheutuneet kustannukset. Käyttökustannuksia eivät ole 10 §:ssä tarkoitettut perustamiskustannukset, joihin on myönnetty tai voidaan myöntää 10 §:ssä tarkoitettua avustusta.

Pykälän 1 momentin toisessa virkkeessä on lueteltu muita kustannuseriä, joita ei luettaisi käyttökustannuksiksi. Näitä ovat ensinnäkin toimitilojen vuokrista ja toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin tai uudelleenjärjestämiseen sekä ylläpitoon otettujen lainojen korkomenoista aiheutuneet kustannukset. Toimitilojen hankkimiseen voidaan myöntää avustusta erikseen 10 §:n nojalla. Aikuiskoulutuskeskuksiksi muuttuville ammatillisille kurssikeskuksille korvattaisiin siirtymisvaiheen aikana vuokratilakustannukset ja vuokratiloista luopumisen edistämiseksi suoritettaisiin avustusta uusien toimitilojen hankkimiseen. Mainittuja kustannuksia ei tulisi voida ottaa huomioon enää toiminta-avustuksessa. Käyttökustannuksiin ei luettaisi myöskään opintososiaalisten etujen antamisesta syntyneitä kuluja, koska valtio korvaa ne oppilaitokselle suoraan täysimääräisesti tilityksen perusteella.

Eräissä kurssikeskuksissa harjoitetaan opiskelijoiden työharjoitteluun liittyvää liiketoiminnan luonteista toimintaa, kuten hotelliravintola- tai rakennustoimintaa, mikä tulee olemaan mahdollista myös uuden lainsäädän-

nön mukaan. Tällaisesta toiminnasta aiheutuvat menot rahoitetaan yleensä asiakkailta perittävillä maksuilla. Tällainen nimenomaan tulojen hankkimiseen tähtäävä toiminta saattaa aikuiskoulutuskeskuksissa huomattavasti lisääntyä. Lainkohdan mukaan näitä liiketoiminnan luonteisesta, ensisijaisesti tuotannollisesta toiminnasta aiheutuvia kustannuseriä ei sisällytetä toiminta-avustuksen määräämisen perusteena oleviin kustannuksiin. Sen sijaan opiskelijoiden koulutuksen kannalta välttämättömän työharjoittelun menot luettaisiin näihin kustannuksiin.

Toiminta-avustus on tarkoitus määrätä aikuiskoulutuskeskuskohtaisesti. Sen määräämisen pohjana käytettäisiin aikuiskoulutuskeskukselle tietynä aikana syntyneiden kustannusten keskiarvoa. Valtioneuvosto määräisi, miltä ajanjaksolta keskiarvo laskettaisiin. Laskennan pohjana käytettäisiin kolmen edeltävän kalenterivuoden kustannuksia. Kunkin aikuiskoulutuskeskuksen käyttökustannuksen keskiarvo laskettaisiin toiminta-avustuksen määrittämiseksi aina kolmivuotiskausittain. Toiminta-avustusta ensi kertaa määrättäessä otettaisiin huomioon ammatillisen kurssikeskuksen kustannukset lain voimaantuloa edeltävältä kolmelta vuodelta. Toiminta-avustuksen määrää tarkistettaisiin kolmen vuoden ajanjaksona vuosittain vastaamaan arvioitua kustannustason muutosta.

Uuden aikuiskoulutuskeskuksen toiminta-avustus määrättäisiin jo toiminnassa olevien aikuiskoulutuskeskusten toteutuneiden käyttökustannusten perusteella.

Toiminta-avustus määrättäisiin prosentuaalisena osuutena edellä tarkoitetuista käyttökustannuksista. Tämä osuus olisi sama kaikille aikuiskoulutuskeskuksille. Prosentuaalisen osuuden vähimmäis- tai enimmäismäärää ei olisi laissa asetettu, vaan tässä suhteessa valtioneuvostolla olisi laaja harkintavalta. Näin valtioneuvosto voisi mitoittaa avustuksen suuruuden siten, että se suurin piirtein vastaisi muiden vastaavanlaista koulutusta myyvien oppilaitosten tähän koulutukseen saamaa välillistä tukea.

Aikuiskoulutuskeskusten rahoitusjärjestelyjen edelleen yksinkertaistamista on tarkoitus selvittää edellä sivulla 10 mainitussa työryhmässä.

Asetuksella on tarkoitus säätää toiminta-avustuksen määräämiseksi tarpeellisesta selvityksistä sekä toiminta-avustuksen maksatuksesta.

Pykälän 3 momentissa on tavanomainen säännös, jonka mukaan toiminta-avustuksen maksatus voitaisiin keskeyttää, jos aikuiskoulutuskeskuksen toiminnassa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä eikä tilannetta ole saatettu lainmukaiseksi asetetussa määräajassa.

13 §. *Valtion rahoituksesta päättävä viranomainen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, mikä viranomainen päättää tässä laissa tarkoitetun valtion rahoituksen myöntämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan valtionavustuksesta perustamiskustannuksiin päättäisi opetusministeriö. Muun valtion rahoituksen myöntämisestä päättäisi 2 momentin mukaan ammattikasvatushallitus. Ammattikasvatushallitus päättäisi myös toiminta-avustuksen suorittamisen keskeyttämisestä 12 §:n 3 momentissa mainituissa tapauksissa. Maksatuksesta huolehtivasta viranomaisesta on tarkoitus säätää asetuksella.

Muutoksenhaku 1 ja 2 momentissa tarkoitettun viranomaisen päätökseen määräytyisi 17 §:n 2 momentin säännösten mukaisesti.

14 §. *Suhde valtiosuuslakiin.* Pykälässä säädettäisiin nimenomaisesti, ettei valtiosuuslakia sovellettaisi tässä laissa tarkoitettuun valtion rahoitukseen muissa kuin 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

4. luku. Erinäisiä säännöksiä

15 §. *Opiskelijoiden opintososiaaliset edut.* Ehdotuksen mukaan oppilaitoksen tulisi järjestää opintososiaaliset edut niille ammatilliseen peruskoulutukseen tai jatkokoulutukseen osallistuville opiskelijoille, joiden koulutuksen opetustoimen viranomainen ostaa. Edut aikuiskoulutuskeskuksessa opiskelevalle opiskelijalle olisivat samanlaiset kuin vastaavaan aikuiskoulutukseen muissa ammatillisissa oppilaitoksissa osallistuvalla opiskelijalla.

Opintososiaalisten etujen sisällöstä ei ehdoteta säädettäväksi tässä laissa, vaan sen osalta viitataan ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden opintososiaalisista eduista annettuun lakiin (498/83). Lain tarkoittamia etuja ovat maksuton ruokailu, maksuttomat koulukuljetukset ja asuminen ammattikasvatushallituksen hyväksymässä oppilasasuntolassa. Jatkolinjojen opiskelijoille myönnetään kaikki nämä edut.

Ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista annettun asetuksen mu-

kaan etuja koskevia säännöksiä sovelletaan ammatillisessa peruskoulutuksessa oleviin opiskelijoihin lukuunottamatta yksityis- ja etäopetuksessa olevia opiskelijoita. Iltaopetuksena ammatillista peruskoulutusta suorittaviin opiskelijoihin sovelletaan ainoastaan ruokailua koskevaa säännöstä.

Opintososiaalisten etujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset korvattaisiin oppilaitokselle valtion varoista. Kustannukset eivät jäisi kuitenkaan yksin valtion korvattaviksi, koska opintososiaalisista eduista aiheutuvista kustannuksista myös kunnat ovat eri säännöksen mukaan vastuussa.

16 §. *Opiskelijan kotikunnan korvaus.* Lais- sa säädettäisiin oppilaan kotikunnan velvollisuudesta osallistua koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Kunnan velvollisuus rajoittuisi vain siihen ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjoina annettavaan koulutukseen, jota opetustoimen viranomaiset ostavat. Opetustoimen viranomainen, joka voisi olla esimerkiksi lääninhallitus tai tietyissä tapauksissa myös ammattikasvatushallitus, maksaisi aikuiskoulutuskeskukselle opetuksesta, opintososiaalisista eduista ja muista kustannuksista määräytyvän hinnan. Opiskelijan kotikunta suorittaisi korvauksen suoraan valtiolle.

Tässä laissa korvauksen määräämisen osalta on viitattu ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 17 §:ään. Mainitun pykälän mukaan oppilaan kotikunta suorittaa valtiolle oppilaskohtaisen korvauksen, jonka perusteet valtioneuvosto vahvistaa vuosittain valtion ammatillisten oppilaitosten keskimääräisten todennäköisten kustannusten pohjalta. Korvauksen perusteita vahvistettaessa otetaan huomioon valtion ammatillisten oppilaitosten vuotuiset kulutusmenot sekä kone-, kalusto- ja laitehankinnoista aiheutuvat menot, joista vähennetään työtoiminnan tulot. Oppilasta kohden vahvistetuista menoista valtiolle kuuluviksi luetaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu kunnan kantokykyluokan edellyttämä prosenttiosuus. Lisäksi 17 §:ssä on säädetty maksuerien suorittamisesta.

17 §. *Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännösten soveltaminen.* Tähän pykälään on koottu viittaussäännökset siitä, milloin ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännökset tulisivat sovellettaviksi.

Ammatillista oppilaitoksista annetun lain 19 §:n 1 momentin mukaan peruskoulupohjai-

nen ammatillinen peruskoulutus kestää vähintään kaksi lukuvuotta ja ylioppilaspohjainen ammatillinen peruskoulutus vähintään lukuvuoden. Saman pykälän 3 momentin mukaan aikuiskoulutuksena järjestettävässä ammatillisessa peruskoulutuksessa voidaan poiketa 1 momentin säännöksistä sen mukaan kuin opetusministeriö tarkemmin määrää. Poikkeaminen saattaa olla tarpeen muunmuassa aikuisten erilaisen elämäntilanteen ja -kokemuksen sekä erilaisten opetusjärjestelyjen vuoksi.

Tarkoituksena on noudattaa ammatillisessa peruskoulutuksessa yhtenäistä opetussuunnitel- makäytäntöä, jonka mukaan ammattikasvatus- hallitus laatii ja hyväksyy opetussuunnitelmien perusteet.

Asetuksella on tarkoitus säätää, että opetus- suunnitelmiin sovelletaan, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain perusteella ane- tuissa oppilaitosmuotoikohtaisissa asetuksissa on säädetty.

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 23 §:n 1 momentin mukaan ammatillisista perus- koulutusta antavan laitoksen opiskelijan on noudatettava oppilaitoksen järjestyssääntöjä. Toisessa momentissa säädetään, että johtokun- ta voi erottaa opiskelijan määrääjäksi, enin- tään vuodeksi kerrallaan, jos hän ei ole muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa. Näitä sään- nöksiä sovellettaisiin myös aikuiskoulutuskes- kuksissa. Erona olisi kuitenkin se, että johto- kunta voisi erottaa oppilaan, joka ei ole muilla kurinpitokeinoilla ojennettavissa, enintään kahden kuukauden määrääjäksi ja tarvittaessa myös pysyvästi. Aikuiskoulutuskeskuksen kurssit olisivat ilmeisesti yleensä niin lyhyt- kestoisia, että kahta kuukautta pidempi määrä- aikainen erottaminen ei olisi tarkoituksenmu- kaista. Muista kurinpitokeinoista ja kurinpito- menettelyistä säädettäisiin tarkemmin asetuk- sella ja määrättäisiin johtosäännöllä.

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 39 §:n salassapitovelvollisuutta ja tietojensaantia koskevat säännökset tulisivat sellaisinaan noudatettaviksi.

Pykälän 2 momentti koskee oikeutta hakea muutosta tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyihin päätöksiin. Täl- tä osin noudatettaisiin soveltuvin osin ammatil- lisista oppilaitoksista annetun lain 40 §:n sään- nöksiä. Siten lääninhallituksen ja yksityisen ylläpitämän aikuiskoulutuskeskuksen johto- kunnan päätökseen haetaan muutosta ammat-

tikasvatushallitukselta noudattaen muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia (154/50).

Kunnan tai kuntainliiton ylläpitämän laitoksen johtokunnan päätökseen haetaan muutosta siten kuin kunnallislaissa on säädetty. Asetuksella voitaisiin kuitenkin säätää, että tällöinkin noudatetaan muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia. Asetuksella voitaisiin säätää, missä asioissa valitusoikeutta ei ole. Asian saattamisesta johtokunnan ratkaistavaksi olisi voimassa, mitä viitatus pykälän 4 momentissa säädetään.

18 §. *Kokeilutoiminta.* Ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittämisessä kokeilut ovat olennainen osa työn kehittämistä. Kokeilussa voi olla tarpeellista poiketa aikuiskoulutuskeskusten toimintaa koskevista säännöksistä. Menetelystä ehdotetaan säädettäväksi asetuksella, jonka nojalla opetusministeriö antaa asiasta tarvittaessa määräyksiä. Kokeilut tässä tarkoituksessa voisivat koskea vain opetuksellisia järjestelyjä, mutta eivät esimerkiksi aikuiskoulutuskeskusten hallintoa tai taloudellisia perusteita, kuten esimerkiksi kunnan ja valtion välistä maksuvelvollisuuksia.

19 §. *Nimen käyttö.* Aikuiskoulutuskeskusten erottamiseksi muista oppilaitoksista ehdotetaan, että ammatillisen aikuiskoulutuskeskusten nimitystä saataisiin käyttää vain ehdotetuista tässä laissa tarkoitetuista oppilaitoksista.

20 §. *Eläketurva.* Aikuiskoulutuskeskuksessa olevan henkilöstön eläketurva määräytyisi eri tavoin sen mukaan, onko aikuiskoulutuskeskus kunnallinen vai yksityinen. Pykälän 1 momentissa todetaan, että kunnallisen aikuiskoulutuskeskuksen palveluksessa olevien eläketurvasta on säädetty erikseen. Yksityisen oppilaitoksen palveluksessa olevien eläketurva määräytyisi 2 momentin mukaan työntekijäin eläkelain (359/61) mukaisesti. Pykälä merkitsisi sitä, ettei ammatillisten kurssikeskusten palveluksessa olevien eläketurvaan tulisi muutoksia.

21 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälään sisältyisi tavanomainen asetuksenantovaltuutus.

5. luku. Voimaantulo

22 §. *Voimaantulosäännökset.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toi-

miin. Näin esimerkiksi toiminta-avustuksen määräämiseksi tarpeellisia tietoja voitaisiin hankkia jo ennen mainittua ajankohtaa.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että ammatillisten kurssikeskusten muuttamisesta ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi säädettäisiin erikseen. Tähän esitykseen sisältyy asiaa koskeva lakiehdotus.

1.2. Laki ammatillisten kurssikeskusten muuttamisesta ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän mukaan työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettut ammatilliset kurssikeskukset muuttuvat lain voimaan tullessa tässä esityksessä ehdotetun, ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lain mukaisiksi ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi. Näihin sovellettaisiin ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lain säännöksiä. Ehdotetussa laissa säädettäisiin siirtymävaihetta koskevista poikkeuksista.

2 §. *Ylläpitämisluvan hakeminen.* Ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lakiehdotuksen 4 §:n mukaan aikuiskoulutuskeskusta voidaan ylläpitää valtioneuvoston luvalla. Myös aikuiskoulutuskeskuksiksi muuttuvien ammatillisten kurssikeskusten ylläpito edellyttäisi uuden lain nojalla myönnettä ylläpitämislupaa. Kurssikeskuksia varten työllisyyskoulutuksesta annetun lain nojalla myönnetty perustamisluvat raukeaisivat uuden lain tullessa voimaan.

Käytännön syistä lupamenettelyä ei aina voida saada vireille heti lain tultua voimaan. Myös luvan käsittely valtioneuvostossa vie aikansa. Pykälän 1 momentissa mahdollistettaisiin se, että ylläpitämislupaa voitaisiin hakea vielä vuoden kuluessa lain voimaan tulosta, siis viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1991. Ehdotus merkitsee sitä, että ammatillinen kurssikeskus voisi jatkaa toimintaansa keskeytyksettä aikuiskoulutuskeskuksena heti lain tultua voimaan, vaikka lupaa ei olisi vielä haettu tai myönnetty. Jos lupaa ei edellä mainittuun määräaikaan mennessä haeta, voi valtioneuvosto 2 momentin mukaan päättää, ettei ylläpito-oikeutta enää ole.

Lupamenettelyn jouduttamiseksi ehdotetaan, että ylläpitämislupaa voidaan hakea jo ennen lain voimaantuloa.

3 §. *Johtokunta.* Työllisyyskoulutuksesta annetun lain nojalla asetetun ammatillisen kurssikeskuksen johtokunnan toimikausi kestää neljä vuotta. Kurssikeskuksista 39:lle on johtokunta valittu vuosiksi 1989—92 ja kolmelle johtokunta asetetaan vuoksiksi 1990—93. Aikuiskoulutuskeskuksen johtokunnan kokoonpanoa ja tehtäviä koskevat säännökset eroavat vastaavista ammatillisen kurssikeskuksen johtokuntaa koskevista säännöksistä. Tästä syystä ja laitoksen toimenkuvan perusteellisen muutoksen vuoksi on pidetty tarkoituksen mukaisena, että aikuiskoulutuskeskuksella tulisi mahdollisimman aikaisin olla uuden lain mukaan asetettu johtokunta. Tämä johtokunta voisi toimia johtokuntana vasta tämän lain tultua voimaan.

4 §. *Johtosääntö.* Aikuiskoulutuskeskuksella on oltava johtosääntö. Sen hyväksyy johtokunta ja vahvistaa lääninhallitus (yksityinen aikuiskoulutuskeskus) taikka valtuusto tai liittovaltuusto (kunnallinen aikuiskoulutuskeskus). Johtosääntö olisi ehdotuksen mukaan esitettävä vahvistettavaksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1991, siis vuoden kuluessa lain voimaan tulosta. Tällainen siirtymävaihe on tarpeen johtosäännön valmistamisen ja vahvistamisen vaatiman ajan vuoksi.

Uuden johtosäännön alaan kuuluvista asioista tulisi voida määrätä heti lain tullessa voimaan. Ehdotuksen mukaan johtokunta saisi päättää väliaikaisesti, ennen johtosäännön vahvistamista johtosäännössä myöhemmin määrättävistä asioista.

5 §. *Koulutuksen loppuunsaattaminen.* Uuden lainsäädännön tullessa voimaan on ammatillisissa kurssikeskuksissa käynnissä kurssi- ja muuta koulutustoimintaa. Pykälässä säädettäisiin tällaisen keskeneräisen koulutuksen loppuunsaattamisesta. Pykälä koskisi vain valtion rahoittamaa koulutusta, lähinnä työllisyyskoulutusta. Muunlaisen koulutuksen jatkamiseen uusi lainsäädäntö ei aiheuttaisi muutosta.

Pykälän 1 momentin mukaan lain voimaan tullessa käynnissä olevaa koulutusta olisi jatkettava niin, että opiskelijalla on vahvistetun opetus suunnitelman mukaan mahdollisuus saada se päätökseen. Työllisyys- ja muita kursseja ei aikuiskoulutuskeskus voisi keskeyttää esimerkiksi rahoitusjärjestelmän muutokseen vetoamalla.

Pykälän 2 momentin mukaan lain voimaantulon jälkeen jatkuvasta koulutuksesta suoritetaan oppilaitokselle valtion varoista erillinen

maksu. Maksu suoritetaan työministeriön pääluokan määrärahoista. Työministeriö tekee tässä momentissa tarkoitettun koulutuksen osalta sopimuksen 5 §:n 2 momentissa säädetyn maksun suorittamisesta. Maksu on saman suurinen kuin mitä valtio olisi ollut velvollinen suorittamaan työllisyyskoulutuksesta annetun lain nojalla. Maksusta vähennetään kuitenkin ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain nojalla maksettavaa toiminta-avustusta vastaava määrä sekä tämän lain 7—8 §:ssä tarkoitettuja korvauksia vastaavat osat, jotta puheena olevasta koulutuksesta ei suoritettaisi aikuiskoulutuskeskukselle useampikeräistä korvausta. Lainkohdassa tarkoitettua maksua suoritettaisiin aikuiskoulutuskeskukselle vain vuosina 1991 ja 1992 toteutetusta koulutuksesta.

Pykälässä tarkoitettun oppisopimuslain mukaisen koulutuksen rahoitukseen valtio osallistuu tämän lain voimaan tultuakin niin kuin siitä oppisopimuslaissa säädetään.

6 §. *Henkilöstön asema.* Uuden lain mukaan valtio ei enää suoraan korvaa koulutuksen järjestämisestä aikuiskoulutuskeskukselle aiheutuvia kustannuksia, kuten palkkamenoja. Pykälässä säädettäisiin selvyuden vuoksi, ettei rahoitusjärjestelmän muutos vaikuta sen henkilöstön asemaan, jonka palkkauksesta aiheutuvat kustannukset valtio on kokonaan tai osin korvannut. Henkilöstön palkkaus- ja muut edut säilyisivät ennallaan. Tällaista henkilöstöä on ammatillisissa kurssikeskuksissa noin 3000.

Aikuiskoulutuskeskusten perustamisen ei tarvitse aiheuttaa muutoksia palvelussuhteen ehtoja koskevaan nykyiseen neuvottelujärjestelmään.

7 §. *Toimitiloista aiheutuvien vuokrien korvaaminen.* Ammatillisilla kurssikeskuksilla on omia toimitiloja, valtion niiden käyttöön luovuttamia toimitiloja sekä vuokrattuja toimitiloja. Vuokratiloja on 35:llä kurssikeskuksella. Vuokratilat ovat osoittautuneet useissa tapauksissa epätaloudellisiksi. Siirtyminen kalliista vuokratiloista omiin toimitiloihin olisikin usein perusteltua. Tätä kehitystä pyritään tukemaan. Lakiehdotuksen 10 §:n mukaan valtio osallistuisi merkittäväällä panoksella vuokratiloissa toimivan aikuiskoulutuskeskuksen omien toimitilojen hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin. Vuokratiloja käyttävän aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle annettaisiin tietty aika järjestää toimitila-asia mahdollisimman ta-

loudellisesti. Tänä aikana valtio osallistuisi edelleenkin vuokratustannuksiin.

Osa ammatillisten kurssikeskusten vuokrasopimuksista on määräaikaisia. Ne voivat olla lyhytaikaisia tai pitkäaikaisia. Osa sopimuksista on voimassa toistaiseksi, ja ne edellyttävät joko erillistä irtisanomista tai ovat irtisanottavissa määräajoin. Valtio on korvannut ammattikasvatushallituksen erillisellä päätöksellä taikka yleisohjeella hyväksymät vuokrat työllisyyskoulutuksesta aiheutuvina kustannuksina.

Pykälän 1 momentin mukaan valtio korvaisi edelleen aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettävän koulutuksen kannalta tarpeellisten toimitilojen vuokratustannukset vuoden 1995 loppuun asti samoin kuin ne on korvattu tätä ennen työllisyyskoulutuksesta annetun lain nojalla. Siten vuokratustannukset korvattaisiin täysimääräisesti siltä osin kuin niitä ei voida pitää liiallisina tai kohtuuttoman korkeina. Jos aikuiskoulutuskeskus vuosien 1991—95 välisenä aikana siirtyisi toisiin vuokratiloihin, tulisi ammattikasvatushallituksen määrätä, miltä osin vuokratustannuksia voidaan pitää hyväksyttävänä. Korvaus voisi nousta kokonaisuutena korkeintaan samaan määrään, millä valtio on aikaisemmin vuokriin osallistunut. Tässäkin tapauksessa valtio korvaisi vuokratustannukset vain vuoden 1995 loppuun saakka.

Pykälän 2 momentti koskee ammattikasvatushallituksen hyväksymiin vuokrasopimuksiin perustuvien vuokratustannusten korvaamista. Lain kohdassa tarkoitetaan sellaisia vuokrasopimuksia, jotka ovat voimassa vuoden 1990 lopussa ja joiden voimassaolo jatkuu vuoden 1995 jälkeenkin. Tällaisiin vuokrasopimuksiin perustuvat vuokratustannukset korvattaisiin samassa laajuudessa kuin ne on korvattu ennen lain voimaan tuloa. Jos vuokrasopimus olisi vuokralaisen puolelta irtisanottavissa eikä tätä irtisanomisoikeutta käytetä, korvaa valtio vuokratustannukset tämän momentin nojalla vain siihen saakka, kunnes sopimus irtisanomisen johdosta olisi päättynyt. Viime vuosina ei ammattikasvatushallitus ole hyväksynyt uusia pitkäaikaisia vuokrasopimuksia.

8 §. *Vuokra-arvojen korvaaminen.* Yhteensä 20:lla ammatillisella kurssikeskuksella on käytössään tai rakenteilla ylläpitäjän omistamia toimitiloja. Näistä tiloista valtio suorittaa ylläpitäjälle valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaista vuokra-arvoa. Vuokra-arvo muodostuu rakennuksen hankinta-arvosta laskettavasta pääomakorvauksesta ja rakennusten

kunnossapitokustannuksista. Lain voimaan tullessa laskennallista hankinta-arvoa on jäljellä arviolta yhteensä noin 120 miljoonaa markkaa.

Pykälän mukaan vuokra-arvojärjestelmästä luovuttaisiin siten, että valtio maksaisi 60 prosenttia vuokra-arvoon oikeutettujen tilojen hankinta-arvon jäljellä olevasta määrästä eli määrästä, josta on vähennetty pääomakorvaukset ja mahdolliset kuoletukset. Loppuosa hankinta-arvosta jäisi ylläpitäjän kannettavaksi. Korvaus suoritetaan niistä tiloista joiden toteuttamisohjelma on hyväksytty ennen tämän lain voimantuloa. Se maksettaisiin ylläpitäjälle seitsemän vuoden aikana, siis vuosina 1991—1997, yhtä suurina vuotuisina erinä.

9 §. *Kiinteistön ja kaluston luovuttaminen.* Kahdeksalla kurssikeskuksella on käytössään valtion omistamia kurssikeskuksen käyttöön luovutettuja kiinteistöjä. Näiden kiinteistöjen arvoksi voidaan laskea noin 450 miljoonaa markkaa. Pykälän 1 momentin mukaan mainitut kiinteistöt, jotka ovat tarpeen aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lain 1 §:ssä mainitun tehtävän toteuttamiseksi ja jotka ovat kurssikeskuksen pysyvässä käytössä vuoden 1990 lopussa, luovutetaan korvauksetta aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle. Luovutuksesta päättäisi valtioneuvosto. Se voisi asettaa luovutukselle tarpeellisiksi katsomiaan ehtoja. Valtioneuvosto voi esimerkiksi edellyttää, että valtion luovuttama kiinteistö on valtioneuvoston määräämän ajan yksinomaan aikuiskoulutuskeskuksen käytössä.

Kiinteistön luovutuksen edellyttämiin toimenpiteisiin tarvittava aika vaihtelee aikuiskoulutuskeskuksittain. Näin ollen luovutuksen tarkkaa ajankohtaa ei ole lakiehdotuksessa määritelty. Kiinteistö olisi kuitenkin luovutettava vuoden 1995 loppuun mennessä. Luovutukseen saakka, kuitenkin enintään vuoden 1995 loppuun asti, edellä tarkoitettut kiinteistöt olisivat korvauksetta aikuiskoulutuskeskuksen käytettävissä.

Ammatillisilla kurssikeskuksilla on käytössään myös valtion varoin hankittua kalustoa arviolta noin 200 miljoonan markan arvosta. Pykälän 2 momentin mukaan tämä kalusto luovutettaisiin vuoden 1991 loppuun mennessä korvauksetta aikuiskoulutuskeskusten ylläpitäjille. Luovutuksesta päättäisi ammattikasvatushallitus. Se voisi asettaa luovutukselle tarpeellisiksi katsottuja ehtoja ja sijoittaa kaluston aikuiskoulutuskeskuksiin tarkoituksenmukai-

sella tavalla riippumatta siitä, missä kalusto lain voimaan tullessa on.

10 §. *Valtionavustus vuokratiloja korvaavien omien tilojen hankkimiseen.* Niinkuin aiemmin on todettu, esityksellä pyritään tukemaan sitä, että aikuiskoulutuskeskukset siirtyivät epätaloudellisista vuokratiloista omiin toimitiloihin. Tätä varten valtio suorittaisi aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle avustusta uusien tilojen hankkimisesta aiheutuvien lainojen pääomien lyhentämiseen. Avustuksen suorittaminen edellyttäisi, että uudet toimitilat hankittaisiin vuoden 1995 loppuun mennessä, mihin ajankohtaan saakka valtio suorittaa 7 §:n nojalla korvausta toimitiloista aiheutuvista vuokrista. Lisäksi avustuksen ehdoksi asetettaisiin, että uudet tilat korvaavat käytössä olleet vuokratilat.

Avustus maksettaisiin yhtä suurina erinä seitsemän vuoden aikana. Avustuksena maksettaisiin vuosittain se määrä, jonka valtio olisi velvollinen suorittamaan ylläpitäjälle 7 §:n nojalla vuokrakustannusten korvauksena ensimmäiseltä täydeltä kalenterivuodelta, jolta ei ole suoritettu vuokrakustannusten korvausta. Jos esimerkiksi uudet tilat on otettu käyttöön vuoden 1993 aikana, on vuosittainen avustus se määrä, joka ylläpitäjälle olisi korvatuista tiloista suoritettu vuonna 1994 vuokrakustannusten perusteella. Ehdotus merkitsee sitä, että aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjä ei voi toisinaan korvaavien tilojen osalta saada samalta ajalta 7 §:ssä tarkoitettua korvausta vuokrakustannuksista ja tässä pykälässä tarkoitettua valtionavustusta. Aikuiskoulutuskeskuksen toimitiloihin osoitettu vuosittainen määräraha ei siten myöskään kasvaisi. Vuosittain suoritettavan valtionavustuksen enimmäismäärä ei lainkohdan mukaan saisi ylittää 60 prosenttia ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lakiehdotuksen 10 §:ssä tarkoitetuista perustamiskustannuksista. Valtionavustuksen maksatuksesta huolehtivan viranomaisen olisi selvitettävä uusien toimitilojen laskennalliset perustamiskustannukset. Ilmeistä on, ettei tätä 60 prosentin sääntöä jouduta käytännössä soveltamaan, sillä vuokrakustannusten seitsemän vuoden ajalta laskettava yhteismäärä jää yleensä tämän rajan alle.

Pykälän 2 momentin mukaan ylläpitäjälle ei suoritettaisi tässä pykälässä tarkoitettua avustusta, jos ylläpitäjälle on jo myönnetty ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lain

10 §:ssä tarkoitettua avustusta perustamiskustannuksiin.

11 §. *Valtionavustuksen palauttaminen.* Tämän lain 8—10 §:ssä tarkoitettua kiinteän omaisuuden arvon palauttamisesta on soveltuvin osin voimassa mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 23, 24 ja 25 §:ssä on säädetty. Säännösten tarkoituksena on turvata valtiolle sen luovuttamien omaisuuserien arvon palautuminen valtiolle, kun omaisuus ei ole enää siinä käytössä, johon valtio on kiinteän omaisuuden luovuttanut. Valtion luovuttaman omaisuuden arvo tulee mainitun lain 24 §:n mukaan palauttaa valtiolle siinä tapauksessa, että luovutuksen saaja, aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjä, luovuttaa sen tai käyttää sitä muuhun tarkoitukseen kuin mihin valtio on sen ylläpitäjälle luovuttanut. Viitatussa lain 25 §:ssä säännöksen siitä miten valtiolle palautettava arvo määrätään. Valtion luovuttamasta omaisuudesta saadun vakuutus- tai muun vahingonkorvauksen palauttamisesta valtiolle säädetään mainitun lain 23 §:ssä.

Muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa ei mainittua lakia sovelleta tässä laissa tarkoitettuun valtion rahoitukseen.

12 §. *Voimaantulo.* Pykälä sisältää voimaantulosäännöksen.

13 §. *Kumottavat säännökset.* Tässä laissa ehdotetaan kumottavaksi työllisyyskoulutuksesta annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Uuden lainsäädännön voimaantullessa on työllisyyskoulutusta käynnissä muuallakin kuin ammatillisissa kurssikeskuksissa. Tässä pykälässä säädettäisiin tällaisen keskeneräisen koulutuksen loppuunsaattamisesta. Vastaava säännös ammatillisten kurssikeskusten osalta on tämän lain 5 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan suoritettaisiin ammatillisen oppilaitoksen järjestämästä tämän lain voimaantulon jälkeen jatkuvasta työllisyyskoulutuksesta maksu vastaavasti kuin mitä tämän lain 5 §:n 2 momentissa on ehdotettu säädettäväksi ammatillisten kurssikeskusten osalta.

Työllisyyskoulutuksesta annetun lain tarkoittamat valtioneuvoston myöntämät luvat ammatillisen kurssikeskuksen perustamiseen raukeaisivat lain kumoutuessa. Tällöin myös raukeaisivat ammattikasvatushallituksen ammatillisille kurssikeskuksille myöntämät luvat kurssikeskuksen osastoista, koulutusaloista,

kurssikeskuksen pysyvien koulutuspaikkojen määristä ja kurssikeskuksen kokonaisoppilasmäärästä.

Ammattikurssikeskusten korkotukiluotosta annetussa laissa (501/70) on säännökset ammatillisille kurssikeskuksille myönnettävistä korkotukiluotoista. Näiden luottojen korkotuen maksaa valtio vuosittain tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten varatusta määrärahasta. Tässä esityksessä mainittu laki ehdotetaan kumottavaksi. Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytyihin korkotukiluottoihin maksettaisiin korkotukea siten kuin edellä mainitussa laissa on säädetty kuitenkin niin, että korkotuen määräämisestä säädettäisiin tässä laissa. Valtion tulo- ja menoarviossa vahvistettaisiin vuosittain korkotuen määrä. Korkotuki maksettaisiin edelleen luotonantajalle. Luotonsaajan maksama korko määräytyisi luotonantajan perimän ja valtion tulo- ja menoarviossa vahvistetun korkotuen erotuksena. Luottolaitoksen ammattikurssikeskukselle myönnetystä korkotukiluotosta perimä korko saa olla enintään sen koron suuruinen, mitä luottolaitos yleisesti kulloinkin soveltaa samanlaisiin tarkoituksiin myönnettäviin luottoihin. Voimassa olevien säännösten mukaan valtioneuvosto päättää minkä suuruista korkoa luottolaitokset enintään voivat periä.

1.3. Laki ammatillisista oppilaitoksista

1 §. *Lain soveltamisala.* Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset tulisivat ehdotetun ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annettavan lain mukaan olemaan ammattikasvatushallituksen alaisia ammatillisia oppilaitoksia. Ne eivät ehdotuksen mukaan kuitenkaan kuuluisi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain soveltamisalaan. Tämän vuoksi ehdotetaan ammatillisista oppilaitoksista annetuissa lain 1 §:ään lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan aikuiskoulutuskeskukset jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle. Muutoksen vuoksi nykyinen 4 momentti siirtyisi 5 momentiksi.

1.4. Laki ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta

2 ja 3 §. Ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta annetun lain 2 ja 3 §:ään ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteisia

tarkistuksia, jotka aiheutuvat ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta ammatilliseksi aikuiskoulutuskeskukseksi.

1.5. Laki ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta

10 d §. *Valtionavustus ammatilliseen kurssi-toimintaan.* Lain 10 d §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälään lisätään maininta valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Voimassa olevassa pykälässä kustannusten osalta on viitattu lain 12 §:n 1 momenttiin, mikä lainkohta ehdotetaan muutettavaksi sisälöltään.

4 luku. *Valtion rahoitus muuhun ammatilliseen koulutukseen.* Luvun otsikko ei vastaa ehdotettujen muutosten jälkeen luvun sisältöä. Tämän vuoksi on tarpeellista muuttaa 4 luvun otsikkoa ehdotetulla tavalla.

12 §. *Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutusosaston johtajan palkkaukseen.* Valtionosuutta ja -avustusta myönnettäisiin edelleen 70 prosenttia niistä kustannuksista, jotka aiheutuvat kunnallisen ja yksityisen ammatillisen peruskoulutusta antavan oppilaitoksen aikuiskoulutusosaston johtajan tai vastaavan palkoista sekä niistä menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista ja eläkevakuutusmaksuista.

12 a §. *Täydennyskoulutuksen rahoitus.* Ammattikasvatushallitus on maksanut ammatillisille oppilaitoksille niiden järjestämästä kurssitoiminnasta aiheutuneisiin kustannuksiin harkinnanvaraista valtionavustusta. Valtion oppilaitoksille on maksettu kurssitoiminnan kustannukset.

Esityksellä siirrettäisiin kursseina järjestetyn täydennyskoulutuksen valtion rahoitukseen liittyvä päätösvalta ammattikasvatushallitukselta lääninhallituksille. Lääninhallituksen tehtävänä olisi ostaa tätä koulutusta eri ammatillisilta oppilaitoksilta. Ostot voisivat suuntautua kunnallisten ja yksityisten oppilaitosten lisäksi myös valtion oppilaitoksiin. Oppilaitosten kannalta täydennyskoulutus olisi aina maksullista palvelutoimintaa.

Valtion rahoitusosuus olisi valtion tulo- ja menoarviossa tarkoitus nykyiseen tapaan rajoittaa korkeintaan 85 prosenttiin täydennyskoulutuksen kustannuksista. Loppuosa rahoitettaisiin osallistujamaksuilla.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevan lain nojalla on tarkoitus antaa asetus ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista. Siihen tulisivat tarkemmat säännökset muun muassa ylläpitämisluvan hakemisesta, hallinnosta, opetuksesta, kelpoisuusehdoista, kurinpitokeinoista sekä muutoksenhausta. Valtioneuvosto päättäisi aikuiskoulutuskeskukselle myönnettävän toiminta-avustuksen perusteista.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 1991 alusta. Tarkoitus on, että samanaikaisesti tulisi voimaan työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta koskeva laki, jota koskeva esitys on myös Eduskunnan käsiteltävänä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ammattillisista aikuiskoulutuskeskuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus

Ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, jäljempänä aikuiskoulutuskeskus, on ammattikasvatushallituksen alainen ammatillinen oppilaitos.

Aikuiskoulutuskeskuksen tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista aikuiskoulutusta ja sitä tukevaa muuta koulutusta. Aikuiskoulutuskeskuksessa voidaan järjestää myös ammatillista aikuiskoulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa.

2 §

Ammatillinen aikuiskoulutus

Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan tässä laissa aikuiskoulutuksena annetta-

vaa ammatillista peruskoulutusta sekä jatkokoulutusta ja täydennyskoulutusta.

Aikuiskoulutuksena annettava ammatillinen peruskoulutus on ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87) tarkoitettua ammatillista peruskoulutusta tai siihen rinnastettavaa muuta ammatillista peruskoulutusta.

Jatkokoulutus ja täydennyskoulutus rakentuvat ammatilliselle peruskoulutukselle tai työssä hankitulle ammattitaidolle. Jatkokoulutukseen kuuluu myös ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 18 §:ssä tarkoitettu jatkolinjoina järjestettävä koulutus sekä täydennyskoulutukseen myös samassa pykälässä tarkoitettu kursseina järjestettävä koulutus.

3 §

Aikuiskoulutuskeskuksen talouden perusteet

Aikuiskoulutuskeskuksen ylläpito rahoitetaan pääasiassa viranomaisilta, yrityksiltä ja

yhteisöiltä koulutuksesta sekä muusta toiminnasta saaduilla tuloilla. Aikuiskoulutuskeskus päättää itse toimintansa hinnoittelusta. Sille myönnettävästä valtionavustuksesta, erityisavustuksesta ja toiminta-avustuksesta säädetään jäljempänä.

Aikuiskoulutuskeskusta ei saa ylläpitää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

4 §

Ylläpitämislupa

Aikuiskoulutuskeskusta voi ylläpitää valtioneuvoston luvalla kunta tai kuntainliitto taikka suomalainen rekisteröity yhteisö tai säätiö. Ylläpitämisluvan myöntämisen edellytyksenä on, että oppilaitos on koulutustarpeen vaatima. Valtioneuvosto voi tarvittaessa asettaa ylläpitäjälle tätä kuultuaan koulutusvelvoitteita. Valtioneuvosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa luvan tai muuttaa sitä, jos koulutustarpeen muutokset sitä edellyttävät tai jos aikuiskoulutuskeskus ei täytä asetettuja velvoitteita.

Aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitämisoikeuden saa luovuttaa toiselle valtioneuvoston luvalla.

2 luku

Hallinto, henkilöstö ja opiskelijat

5 §

Johtosääntö

Aikuiskoulutuskeskuksella on johtosääntö. Johtosäännössä määrätään toiminnan yleisistä perusteista, hallinnosta ja muista asioista siten kuin asetuksella säädetään. Johtosäännön hyväksyy johtokunta. Yksityisen aikuiskoulutuskeskuksen johtosäännön vahvistaa lääninhallitus ja kunnallisen aikuiskoulutuskeskuksen kunnanvaltuusto tai liittovaltuusto.

6 §

Hallintoelimet

Aikuiskoulutuskeskuksessa on ylläpitäjän asettama johtokunta, joka johtaa ja valvoo oppilaitoksen toimintaa. Oikeudesta olla läsnä johtokunnan kokouksessa säädetään asetuksella ja määrätään johtosäännössä.

Aikuiskoulutuskeskuksessa on rehtori, jonka tehtävänä on johtokunnan alaisena johtaa aikuiskoulutuskeskuksen toimintaa.

Rehtori ja johtokunnan jäsenet toimivat tehtävässään virkavastuulla.

Aikuiskoulutuskeskuksessa on opettajien, muun henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteistyötä varten oppilaitostoimikunta, josta määrätään tarkemmin johtosäännössä.

7 §

Henkilöstö

Aikuiskoulutuskeskuksessa on rehtorin lisäksi työ sopimussuhteisia opettajia ja muuta henkilökuntaa.

Rehtorin ja tarvittaessa opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella.

8 §

Opiskelijaksi ottaminen

Opiskelijaksi ottamisesta säädetään ja määrätään erikseen.

9 §

Todistusten antaminen

Ammattikasvatushallitus myöntää hakemuksesta aikuiskoulutuskeskukselle luvan määräraajaksi tai toistaiseksi antaa todistuksia 2 §:ssä tarkoitetun peruskouluksen suorittamisesta luvassa mainitulla koulutusosalalla.

Todistusten antamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

3 luku

Valtion rahoitus

10 §

Valtionavustus perustamiskustannuksiin

Aikuiskoulutuskeskukselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa valtionavustusta toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin tai uudelleenjärjestämiseen. Avustusta voidaan myöntää enintään 33 prosenttia avustuksen kohteeksi hyväksytyyn hankkeen laskennallisista kustannuksista.

Valtionavustuksen saamiseksi tarpeellisista selvityksistä säädetään asetuksella.

Aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksiin myönnettyyn valtionavustukseen sovelletaan, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain, jäljempänä valtionosuuslaki, 23—25 §:ssä on säädetty.

11 §

Erityisavustus

Aikuiskoulutuskeskukselle voidaan myöntää valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa aikuiskoulutuskeskukselle välttämätöntä hankintaa varten erityisavustusta, jos se on tarpeen hankinnan erityisen kalleuden vuoksi.

12 §

Toiminta-avustus

Aikuiskoulutuskeskukselle myönnetään toiminta-avustusta, jonka perusteet valtioneuvosto määrää toteutuneiden käyttökustannusten pohjalta. Käyttökustannuksiin ei lueta toimitilojen vuokrista, toimitilojen hankkimiseen, perusparannuksiin, uudelleenjärjestämiseen tai ylläpitoon otettujen lainojen korkomenoista, opiskelijoiden opintososiaalisista eduista eikä hotelli-, ravintola-, rakennus- taikka näihin rinnastettavasta liiketoiminnan luonteisesta toiminnasta aiheutuneita kustannuksia.

Toiminta-avustuksen saamiseksi tarpeellisista selvityksistä säädetään asetuksella.

Milloin aikuiskoulutuskeskuksen toiminnassa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä, eikä korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toiminta-avustuksen suorittaminen voidaan keskeyttää.

13 §

Valtion rahoituksesta päättävä viranomainen

Valtionavustuksen myöntämisestä perustamiskustannuksiin päättää opetusministeriö.

Erityisavustuksen ja toiminta-avustuksen myöntämisestä sekä toiminta-avustuksen suorittamisen keskeyttämisestä päättää ammattikasvatushallitus.

14 §

Suhde valtionosuuslakiin

Tässä laissa säädettyyn valtion rahoitukseen

ei sovelleta valtionosuuslakia muissa kuin 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

15 §

Opiskelijoiden opintososiaaliset edut

Opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen tai jatkolinjoina järjestettävään koulutukseen osallistuvalla opiskelijalla oppilaitos antaa samat opintososiaaliset edut kuin vastaavaan aikuiskoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla annetaan ammatillisten oppilaitosten opintososiaalisista eduista annetun lain (498/83) mukaan. Tästä aiheutuneet kustannukset maksetaan oppilaitokselle valtion tulo- ja menoarviossa opetusministeriön pääluokkaan varatuista määrärahoista.

16 §

Opiskelijan kotikunnan korvaus

Aikuiskoulutuskeskuksessa järjestettyyn opetustoimen viranomaisen ostamaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja jatkolinjoina annettavaan koulutukseen osallistuvan opiskelijan kotikunta on velvollinen suorittamaan korvauksen valtiolle. Korvauksesta on voimassa, mitä ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain (494/83) 17 §:ssä on säädetty.

Oppilaan kotikunnalla tarkoitetaan kuntaa, jossa opiskelijalla on väestökirjalaisissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka kunkin kalenterivuoden alussa.

17 §

Ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännösten soveltaminen

Aikuiskoulutuskeskuksiin sovelletaan seuraavia ammatillisista oppilaitoksista annetun lain säännöksiä:

1) 19 §:n säännöksiä aikuiskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen koulutuspitäjästä;

2) 20 §:n säännöksiä opetussuunnitelmista;

3) 23 §:n säännöksiä opiskelijan velvollisuuksista, kuitenkin niin, että aikuiskoulutuskeskuksen opiskelija voidaan erottaa enintään

kahden kuukauden määräajaksi tai pysyvästi; sekä

4) 39 §:n säännöksiä salassapitovelvollisuudesta ja tietojensaantioikeudesta.

Muutoksenhausta tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella tehtyyn päätökseen on soveltuvin osin voimassa, mitä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 40 §:ssä on säädetty.

18 §

Kokeilutoiminta

Aikuiskoulutuskeskuksen kokeilutoiminnassa voidaan poiketa opetusjärjestelyjen osalta tämän lain säännöksistä sen mukaan kuin asetuksella säädetään ja sen nojalla opetusministeriö tarvittaessa määrää.

19 §

Nimen käyttö

Ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen nimitystä saadaan käyttää vain tässä laissa tarkoitettua oppilaitoksesta.

20 §

Eläketurva

Kunnallisen aikuiskoulutuskeskuksen palve-

luksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perheläkkeestä on säädetty erikseen.

Yksityisen aikuiskoulutuskeskuksen palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perheläkkeestä on voimassa, mitä työntekijän eläkelaisissa (395/61) on säädetty.

21 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

5 luku

Voimaantulosäännökset

22 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimiin.

Ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta aikuiskoulutuskeskuksiksi säädetään erikseen.

2.

Laki**ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Työllisyyskoulutuksesta annetussa laissa (31/76) tarkoitettut ammatilliset kurssikeskukset muuttuvat tämän lain tullessa voimaan ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain (/) mukaisiksi ammatillisiksi aikuiskoulutuskeskuksiksi (*aikuiskoulutuskeskus*) siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Ylläpitämisluvan hakeminen

Edellä 1 §:ssä tarkoitettua aikuiskoulutuskeskusta voidaan ylläpitää ennen kuin sitä

varten on myönnetty ylläpitämislupa. Lupaa on kuitenkin haettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1991. Jos tämä laiminlyödään, valtioneuvosto voi evätä oikeuden aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitoon.

Ylläpitämislupaa voidaan hakea ja luvan käsittelemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtyä jo ennen tämän lain voimaantuloa.

3 §

Johtokunta

Edellä 1 §:ssä tarkoitettulle aikuiskoulutuskeskukselle on valittava uusi johtokunta. Johtokunta voidaan asettaa jo ennen lain voimaantuloa.

4 §

Johtosääntö

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun aikuiskoulutuskeskuksen johtosääntö on esitettävä vahvistettavaksi viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1991. Ennen vahvistamista johtokunta päättää väliaikaisesti johtosäännöllä määrättävistä asioista.

5 §

Koulutuksen loppuensaattaminen

Tämän lain voimaantullessa ammatillisessa kurssikeskuksessa käynnissä olevaa koulutusta, jota valtio rahoittaa, on jatkettava opetussuunnitelman mukaisesti niin, että opiskelijalla on mahdollisuus saada se päätökseen.

Valtio suorittaa 1 momentissa tarkoitetusta vuosina 1991—92 toteutettavasta koulutuksesta maksun, joka on samansuuruinen kuin valtion korvaus olisi ollut työllisyyskoulutuksesta annetun lain nojalla. Maksusta vähennetään aikuiskoulutuskeskuksen saamaa ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain 12 §:ssä tarkoitettua toiminta-avustusta vastaava osa ja tämän lain 7—8 §:ssä tarkoitettuja korvauksia vastaavat osat.

6 §

Henkilöstön asema

Ammatillisen kurssikeskuksen henkilöstö, jonka palkkauksesta aiheutuvat kustannukset valtio on kokonaan tai osin korvannut, jatkaa tämän lain voimaan tullessa entisin eduin aikuiskoulutuskeskuksen palveluksessa.

7 §

Toimitiloista aiheutuvien vuokrien korvaaminen

Valtio korvaa aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle aikuiskoulutuskeskuksen toiminnan kannalta tarpeellisista tiloista aiheutuvat vuokrat vuoden 1995 loppuun saakka samassa laajuudessa kuin valtio on osallistunut näihin kustannuksiin ennen tämän lain voimaantuloa.

Vuoden 1995 jälkeen valtio korvaa aikuiskoulutuskeskuksen toiminnan kannalta tarpeellisia tiloja koskevista, 31 päivänä joulukuuta 1990 voimassa olleista vuokrasopimuksista, jotka ammattikasvatushallitus on erillisellä päätöksellä hyväksynyt, aiheutuvat kustannukset entisessä laajuudessa sopimuskauden

loppuun saakka tai, jos sopimus on voimassa toistaiseksi, siihen ajankohtaan asti, jona sopimus on irtisanottavissa päättymään.

8 §

Vuokra-arvojen korvaaminen

Valtio korvaa aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle ammatillisen kurssikeskuksen omien tilojen hankinnasta aiheutuneista kustannuksista määrän, joka on 60 prosenttia hankintavastosta sen jälkeen kun tästä arvosta on vähennetty kertyneet vuotuiset kuoletukset ja pääomakorvaukset. Korvaus suoritetaan niistä tiloista, joiden toteuttamisohjelma on hyväksytty ennen tämän lain voimaantuloa. Se maksetaan yhtä suurina erinä seitsemän vuoden aikana tämän lain voimaantulosta.

9 §

Kiinteistön ja kaluston luovuttaminen

Valtioneuvosto luovuttaa määräämillään ehdoilla ammatillisen kurssikeskuksen pysyvässä käytössä 31 päivänä joulukuuta 1990 olevan valtion omistaman kiinteistön, joka on tarpeellinen aikuiskoulutuskeskuksen tehtävän toteuttamiseksi, korvauksetta vuoden 1995 loppuun mennessä aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle. Aikuiskoulutuskeskus saa käyttää tällaista kiinteistöä korvauksetta luovutukseen, kuitenkin enintään vuoden 1995 loppuun saakka.

Valtion varoin hankittu kalusto, joka on ammatillisten kurssikeskusten pysyvässä käytössä, luovutetaan vuoden 1991 loppuun mennessä ammattikasvatushallituksen määräämin ehdoin aikuiskoulutuskeskusten ylläpitäjille.

10 §

Valtionavustus vuokratiloja korvaavien omien tilojen hankkimiseen

Valtio maksaa aikuiskoulutuskeskuksen ylläpitäjälle, joka vuoden 1995 loppuun mennessä hankkii omistukseensa toimintaansa varten vuokrattuja tiloja korvaavia tarpeellisia koulutus- ja toimitiloja, näiden tilojen hankkimiseen valtionavustusta. Valtionavustuksena maksetaan seitsemän vuoden ajan vuosittain määrä, jonka valtio olisi velvollinen aikuiskoulutuskeskukselle tämän lain 7 §:n nojalla maksa-

maan ensimmäiseltä täydeltä kalenterivuodelta, kuitenkin yhteensä enintään 60 prosenttia ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain 10 §:ssä tarkoitetuista perustamiskustannuksista.

Tässä pykälässä tarkoitettua valtionavustusta ei suoriteta jos aikuiskoulutuskeskukselle on myönnetty ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista annetun lain 10 §:ssä tarkoitettua valtionavustusta.

11 §

Valtionavustuksen palauttaminen

Edellä 8—10 §:ssä tarkoitettun kiinteistön arvon palauttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 24 ja 25 §:ssä säädetään. Vastaavasti on soveltuvin osin voimassa, mitä mainitun lain 23 §:ssä säädetään vakuutus- tai muun vahingonkorvauksen suorittamisesta. Muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa ei mainittua lakia sovelleta tässä laissa tarkoitettuun valtion rahoitukseen.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

13 §

Kumottavat säännökset

Tällä lailla kumotaan työllisyyskoulutuksesta 16 päivänä tammikuuta 1976 annettu laki (31/76) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Samalla ammatillisia kurssikeskuksia varten myönnetyt perustamisluvat raukeavat.

Ennen tämän lain voimaantuloa aloitettua työllisyyskoulutusta on jatkettava niin, että opiskelijalla on mahdollisuus saada se päätökseen.

Valtio suorittaa 2 momentissa tarkoitettua vuosina 1991—94 ammatillisen oppilaitoksen toteuttamasta työllisyyskoulutuksesta maksun, joka on samansuuruinen kuin valtion korvaus olisi ollut työllisyyskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Tällä lailla kumotaan myös ammattikurssikeskusten korkotukiluotosta 15 päivänä heinäkuuta 1970 annettu laki (501/70). Mainitun lain nojalla ennen tämän lain voimaantuloa ammatillisten kurssikeskusten korkotukiluotoiksi hyväksytyistä luotoista valtio maksaa edelleen korkotukea mainitun lain säännösten mukaisesti, kuitenkin siten, että korkotuen määrä vahvistetaan vuosittain valtion tulo- ja menoarviossa. Korkotukiluoton saajalta perittäväksi koroksi tulee korkotuen ja luottolaitoksen perimän koron erotus. Mitä viimeksi mainitun lain 5 §:n 2 momentissa säädetään, ei sovelleta tässä momentissa tarkoitettuihin luottoihin.

3.

Laki**ammattillisista oppilaitoksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään ammattillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (487/87) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 14 päivänä heinäkuuta 1989 annetulla lailla (673/89), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

 Ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista
 säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 1991.

4.

Laki**ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (488/87) 2 §:n 2 momentin 1 kohta ja 3 §:n 3 kohta näin kuuluviksi:

2 §

 Ammattikasvatushallinnon tehtävänä on
 1) edistää ammattikasvatusta sekä johtaa ja
 valvoa niiden ammatillisten oppilaitosten suun-
 nittelua ja toimintaa, jotka ovat sen alaisiksi
 säädetty;
 -----

3 §

 Ammattikasvatushallinnon alaisia ovat
 -----

3) ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset;

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 1991.

5.

Laki**ammattillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (494/83) 10 d §, 4 luvun otsikko sekä 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 d § 14 päivänä heinäkuuta 1989 annetussa laissa (674/89) ja 12 § osittain muutettuna 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetulla lailla (624/85), sekä *lisätään* lakiin uusi 12 a §, seuraavasti:

10 d §

Valtionavustus ammatilliseen kurssitoimintaan

Ammatillisen erityisoppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionavustuksena kurssitoiminnasta aiheutuvat seuraavat kustannukset kokonaisuudessaan:

1) aikuiskoulutusosaston johtajan tai vastaavan palkat sekä niistä menevät työnantajan sosiaaliturvamaksut ja eläkevakuutusmaksut; sekä

2) kurssien aiheuttamat muut tarpeelliset käyttökustannukset.

4 luku

Valtion rahoitus muuhun ammatilliseen koulutukseen

12 §

Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutusosaston johtajan palkkaukseen

Kunnallisen ja yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen aikuiskoulutusosaston johtajan tai vastaavan palkoista sekä niistä menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista ja eläkevakuutusmaksuista aiheutuviin kustannuksiin myönnetään valtionosuutta ja -avustusta 70 prosenttia.

12 a §

Täydennyskoulutuksen rahoitus

Lääninhallitus voi valtion tulo- ja menoarvion otetun määrärahan rajoissa hankkia lääninsä koulutustarpeisiin täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Anna-Liisa Kasurinen

4.

Laki**ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan ammattikasvatushallituksesta ja sen alaisesta piirihallinnosta 10 päivänä huhtikuuta 1987 annetun lain (488/87) 2 §:n 2 momentin 1 kohta ja 3 §:n 3 kohta näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

 Ammattikasvatushallinnon tehtävänä on
 1) edistää ammattikasvatusta sekä johtaa ja valvoa niiden ammatillisten oppilaitosten *sekä ammatillisten kurssikeskusten* suunnittelua ja toimintaa, jotka ovat sen alaisiksi säädetty;

 Ammattikasvatushallinnon tehtävänä on
 1) edistää ammattikasvatusta sekä johtaa ja valvoa niiden ammatillisten oppilaitosten suunnittelua ja toimintaa, jotka ovat sen alaisiksi säädetty;

3 §

 Ammattikasvatushallinnon alaisia ovat

-----
 3) ammatilliset kurssikeskukset;

-----
 3) *amatilliset aikuiskoulutuskeskukset*;

-----
*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 1991.*

5.

Laki**amatillisten oppilaitosten rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan amatillisten oppilaitosten rahoituksesta 3 päivänä kesäkuuta 1983 annetun lain (494/83) 10 d §, 4 luvun otsikko sekä 12 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 d § 14 päivänä heinäkuuta 1989 annetussa laissa (674/89) ja 12 § osittain muutettuna 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetulla lailla (624/85), sekä
lisätään lakiin uusi 12 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 d §

*Valtionavustus amatilliseen
 kurssitoimintaan*

Ammatillisen erityisoppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionavustuksena kurssitoimin-

Ammatillisen erityisoppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan valtionavustuksena kurssitoimin-

Voimassa oleva laki

nasta aiheutuvat 12 §:n 1 momentissa tarkoitettut kustannukset valtionavustuksena kokonaisuudessaan.

4 luku

Valtionosuudet ja -avustukset muuhun ammatilliseen koulutukseen

12 §

Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen kurssi-toimintaan

Kunnallisen ja yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen järjestämään kurssitoimintaan suoritetaan valtionosuutta ja -avustusta seuraavasti:

1) kurssiosaston johtajan tai vastaavan palkoista sekä niistä menevistä sosiaaliturvamaksuista ja eläkevakuutusmaksuista aiheutuviin kustannuksiin myönnetään valtionosuutta ja -avustusta 70 prosenttia; sekä

2) kurssien aiheuttamiin käyttökustannuksiin voidaan myöntää valtionavustusta valtion tulo- ja menoarviossa olevan määrärahan rajoissa.

Valtionavustukseen oikeuttaviksi kurssien kustannuksiksi luetaan kurssien järjestämisestä oppilaitokselle aiheutuvat kustannukset, joiden kurssipäivää tai -tuntia kohden lasketun määrän ammattikasvatushallitus vahvistaa etukäteen erityyppisiä kursseja varten tarpeellisiksi katsomiensa todennäköisten keskimääräisten kustannusten perusteella.

Mitä 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa on säädetty valtionavustuksesta kurssien aiheuttamiin käyttökustannuksiin, sovelletaan myös ammatillisten erikoisoppilaitosten toimeenpanemien erillisten jatko-, ja täydennyskurssien aiheuttamiin käyttökustannuksiin. Valtionavustus voidaan myöntää kuitenkin enintään saman suuruisena kuin oppilaitos voi saada valtionavustusta 11 §:n mukaan.

Ehdotus

nasta aiheutuvat seuraavat kustannukset kokonaisuudessaan:

1) aikuiskoulutusosaston johtajan tai vastaavan palkat sekä niistä menevät työnantajan sosiaaliturvamaksut ja eläkevakuutusmaksut; sekä

2) kurssien aiheuttamat muut tarpeelliset käyttökustannukset.

4 luku

Valtion rahoitus muuhun ammatilliseen koulutukseen

12 §

Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutusosaston johtajan palkkaukseen

Kunnallisen ja yksityisen ammatillista peruskoulutusta antavan oppilaitoksen aikuiskoulutusosaston johtajan tai vastaavan palkoista sekä niistä menevistä työnantajan sosiaaliturvamaksuista ja eläkevakuutusmaksuista aiheutuviin kustannuksiin myönnetään valtionosuutta ja -avustusta 70 prosenttia.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 a §

Täydennyskoulutuksen rahoitus

Lääninhallitus voi valtion tulo- ja menoarvioon otetun määrärahan rajoissa hankkia lääninsä koulutustarpeisiin täydennyskoulutusta ammatillisilta oppilaitoksilta.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1991.*